

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ὁγδοῦς

Συνδρομὴ ἑτησίαι: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.— Αἱ συνδρομαὶ ἔρχονται ἐπὶ
1 Γανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἑτησίαι.— Γραφεῖον τῆς Διοικήσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

14 Ὀκτωβρίου 1879

Σφραγὶς τοῦ
ΔΑΣΜΟΤΕΛΩΡΝΕΙΟΥ ΣΚΟΠΕΛΟΥ

ἐπὶ ἐπαναστάσεως.



[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

Ἡ ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ

[Μυθιστορία Ἰουλίου Σανδῶ, βραβευθεῖσα παρὰ
τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας].

Συνέχεια (ὁ 1 σελ. 625.

ΣΤ'

Ὡς εἶχε προαναγγεῖλει ὁ Μαυρίκιος, ἦτο ἔτοιμος ν' ἀναχωρήσῃ εἰς μακρὸν τῷ ὄντι ταξείδιον, καθότι οὐδεὶς τῶν ἐπιχειρησάντων αὐτὸ ἐπανῆλθε ποτέ, καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ μᾶλλον θαρραλεώτεροι ὠχρῶσι καὶ τρέμουνσι κατὰ τὴν στιγμήν τῆς ἀναχωρήσεως. Διαθέσας τὰ πάντα, κατέλιπε διὰ παντός τὸν κόσμον τοῦτον ὅπως εἰσέλθῃ εἰς κόσμον βελτίονα, ὡς βεβαιοῦται καὶ ὡς δυνάμεθα νὰ πιστεύσωμεν, ἐκ τῆς ἀγαθότητος τοῦ Θεοῦ εἰκάζοντες. Εἶναι ἱστορία γνωστὴ καὶ κοινὴ, τόσοι δὲ ἀφηγήθησαν αὐτὴν εὐγλωττότεροι ἡμῶν, ὥστε ἀρκεῖ νὰ σκιαγραφῶσωμεν τὰ κυριώτερα αὐτῆς.

Ἴδετε τὸν νεανίαν ἐκεῖνον· εἶναι εἰκοσαετής. Εἰσέρχεται εἰς τὴν ζωὴν, ἣν μόλις μέχρη τοῦδε εἶδε διὰ τῶν θελητικῶν ὀνείρων τῆς ἐφημίας, ἐν ἧ ἔζησεν. Τὴν παιδικὴν αὐτοῦ ἡλικίαν διήλθεν ἐν τῷ πατρικῷ οἴκῳ, εἰς τὸ βάθος τῶν κοιλάδων. Ἡ φύσις ἐκλήθησεν αὐτὸν ἐν τῷ κόλπῳ τῆς, ὃ δὲ θεὸς ἔθεσε περὶ αὐτὸν εὐγενὴ μόνον καὶ εὐσεβῆ παραδείγματα. Ἴδού προχωρεῖ συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς χαριέστες συνοδείας τῆς συμπαρακαρτοῦσης συνήθως τῇ νεότητι. Ἡ χάρις ἀπαστρέπτει ἐπὶ τοῦ μετώπου του, αἱ ἀπατηλαὶ ἐλπίδες θέλγουνσι τὴν καρδίαν του. Ἐν τῷ ὀφθαλμῷ του διαλάμπει τὸ κάλλος τῆς ψυχῆς του, ὡς ἄνθος γεννηθὲν ἐντὸς κρυσταλλί-

νων ὑδάτων. Πιστεύει ἀφελῶς καὶ ἄνευ τινὸς δυσκολίας εἰς πάντα τὰ εὐγενῆ πάθη, εἰς τὴν ἀγάπην τὴν οὐδ' ἐν τῷ τάφῳ τελευτῶσαν, εἰς τοὺς ὄρκους τοὺς ἀνταλλασσομένους ὑπὸ τὸ γαληνιαῖον φῶς τῆς νυκτός. Μίαν ἔχει φιλοδοξίαν, τὸν ἔρωτα. Ἐνῶ δὲ τις θαυμάζει ποία εὐώδης πνοὴ θ' ἀποκαλύψῃ ἐντελῶς τοὺς πολυτίμους ἐκείνους θησαυρούς, ποία, δὲ Βεατρίκης ἢ ἀγνὴ χεὶρ θὰ δρέψῃ τὴν παρθενίαν ἐκείνην, αὕτη γίνεται θῦμα φαύλης τινὸς καὶ διεσθαρμῆνης καρδίας. Αἱ Βεατρίκαι οὐδέποτε ἔρχονται ἐγκαίρως, ὅταν δὲ ὁ ἄγγελος παρουσιασθῇ ἐπὶ τέλους, δὲν ἔχει πλέον ἄλλο τι ἢ νὰ σταχυολογήσῃ ἐκεῖ, ἐνθα ὁ Σατανᾶς ἐθέρισε.

Τοιαύτην πείραν ἔλαβε τὸ πρῶτον ὁ Μαυρίκιος τοῦ κόσμου καὶ τοῦ βίου. Γυναῖκες τινὲς —εἶναι δὲ σπάνιαι— ἔλαβον παρὰ τοῦ πλάστου τὸ δῶρον τοῦ νὰ ἐξευγενίζωσι καὶ νὰ γονιμοποιῶσι πᾶν τὸ προσεγγίζον αὐταῖς· καὶ αὕτη δὲ ἡ λύπη ἢ ἐξ αὐτῶν προσερχομένη εἶναι ἀγία. Ἄλλαι ἀπεναντίας, πολυαριθμότεραι, ἔχουσι τὴν ὀλεθρίαν ἰδιότητα τῶν ὑδάτων ἐκείνων, τῶν ἀπολιθούντων ἐντὸς μικροῦ τὰ ἐν αὐτοῖς ἐμβαπτόμενα ἀντικείμενα. Ἄθλιος καὶ τρισάθλιος ὁ νέος ὁ μετ' ἐμπιστοσύνης παραδοθεὶς εἰς τὸ γόητρον, ὅπερ πολλὰκις ἀποπνέουσι τὰ ἀπατηλά ἐκεῖνα πλάσματα! Ὁ Μαυρίκιος ἀπόλεσεν οὕτω τὰ κάλλιστα αὐτοῦ προτερήματα, ἐπειδὴ δὲ εἶναι ἴδιον τῶν ἀσθενῶν καὶ ὀρηκτικῶν ψυχῶν νὰ κλίνωσι πάντοτε πρὸς τὰ ἄκρα, ἐξῆλθε τοῦ βρομβήρου ἐκείνου, ὑβρίζων τὴν ἀνθρωπότητα ὅλην. Ἐπάρχουσι εὐγενεῖς ψυχαί, αἵτινες ἀναζωπυροῦνται καὶ ἀγνίζονται ἐν τῷ αἵματι τῶν ἰδίων τραυμάτων, ἄλλαι ὁμως ἐρεθίζονται καὶ διασφθίρονται ἐντελῶς. Ὁ Μαυρίκιος ἠσπάσθη τὴν λυθιδρον ἐκείνην φιλοσοφίαν, τὴν ἀκόπτουσαν τὰ αἰσθήματα τὰ λεγόμενα ἐξημεμένα καὶ θεωροῦσαν ὡς ὀνειροπολήματα πάντα τὰ μὴ περιλαμβανόμενα εἰς τὸν κύκλον τῶν ὕλικῶν ἀπολαύσεων. Τὴν φιλοσοφίαν ταύτην τῶν προβαλάμων, ἣν ἄλλοτε ἐπρέσβευον οἱ ἐν ταῖς κωμωδίαις ὑπηρεταί, ἀγγίνοι τινὲς τῆς ἐποχῆς μας ἠθέλησαν νὰ χαρακτηρίσωσιν ὡς τὸ δόγμα τοῦ ὀρθοῦ λόγου, τῆς καλαισθησίας καὶ τῆς φιλοκαλίας. Αἱ ἐξαμβλωματικαὶ αὐταὶ ψυχαὶ μίαν ἔχουσι ἀσχολίαν, τὸ νὰ ταπεινώσῃ πᾶν τὸ ὕψος τῆν ἀνθρωπίνην φύσιν, φρονούσαι ὅτι ὁ ἐνθουσιασμὸς

καὶ ἡ ποίησις, ὁ ἠρωϊσμός καὶ ὁ ἔρωσ, ἡ πατρὶς καὶ ἡ ἐλευθερία, εἶναι λέξεις πλασθεῖσαι πρὸς διασκεδάσειν τῶν μικρονόων ἀνθρώπων. Ὁ Μαυρίκιος ἔγεινεν ἐντὸς ὀλίγου ὁ ἐνθερμος θιασώτης τῶν τοιούτων ἰδεῶν. Ἐπὶ τῆς ὀλιθηρίας αὐτῆς ὁδοῦ ταχέως προχωροῦμεν, ἀφοῦ ἀπαξ ἐκκινήσωμεν καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν νομίζομεν ὅτι παίζομεν, ἀληθῶς δὲ παίζομεν ἐπὶ τινα χρόνον. Καίτοι πειρώμενοι ν' ἀποδείξωμεν τὸ ἐναντίον, πάντες ἔχομεν δυνάμει τὰ αἰσθήματα, ἅτινα περὶ ἐλαχίστου ποιούμεθα, πάντες γινώσκουμεν ὅτι περιστάσις τις δύναται νὰ διεγείρῃ αὐτὰ ἐκ νέου καὶ ὅτι καλούμενα ἐπανέρχονται. Ἐπὶ τῆς πεποιθήσεως ταύτης ἐπαναπαύομενοι δὲ ἐνοοῦμεν ὅτι ἡ ἠθικὴ δύναμις φθείρεται διὰ τῆς τοιαύτης περὶ τὴν κακίαν καὶ τὴν ἀπιστίαν κομπορήμοσύνης καὶ ἐπιδείξεως, αἴφνης δὲ ἀνακαλύπτομεν ὅτι τὰ αἰσθήματα ταῦτα λαιδορούμενα καὶ ἐξυβριζόμενα ἀδιαλείπτως, ἀπεράσι-σαν τέλος νὰ μᾶς ἐγκαταλείψωσι λαθραίως. Οὕτω δὲ ἐνῶ κατ' ἀρχὰς ἡμεθα καλλίτεροι ἢ ὅτι προσπαθοῦμεν ν' ἀποδείξωμεν ἑαυτούς, γινόμεθα ἐπὶ τέλος οἱ ἐπεθυμοῦμεν νὰ φανώμεν.

Ὁ Μαυρίκιος ἐστρέφετο ἔτι ἐνίοτε πρὸς τὸ Βαλτραβέρ, ἀλλὰ δεσμοὶ παντοῖοι περιέβαλλον καὶ ἐδέσμευον αὐτόν, ὅταν δὲ τις εἰσέλθῃ ἀπαξ εἰς τὰς ἀκάνθας τοῦ βίου, δυσκόλως ἐξέρχεται αὐτῶν. Αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ πατρὸς του τῶ ἐνεποιοῦν ὑπόκωφον ἐρεθισμόν, αἱ δὲ νοουθεσίαι τῆς ἀγαθῆς μαρκεσίας καίτοι τρυφεραὶ καὶ μητρικαί, τῶ ἐνέπνεον οἶκτον καὶ ἀγανάκτησιν, καθότι ἡ νεολαία συμῶν εἶχε τότε νὰ τιμᾷ ὀλίγιστα τοὺς γέροντας. Ἡ παλινορθώσις ἐτελεύτα, ἐπλησίαζε δὲ ἡ κοινωνικὴ ἐκείνη κρίσις, ἥτις ἐφαίνετο ὡς μέλλουσα νὰ μεταβάλῃ τὸν κόσμον ὅλον, οὐδεμίαν δ' ἐποχὴν, νομίζω, ἀπέδειξε μείζονα περιφρόνησιν παντὸς κανόνος, μείζονα ἐλείψιν παντὸς σεβασμοῦ. Ἐν ἀγνοίᾳ ἑαυτοῦ ὁ Μαυρίκιος εἶχεν ἐμπλησθῆ τῶ ἐπαναστατικοῦ ἐκείνου τῆς ἐποχῆς πνεύματος, πρὸς ὃ ὄθουν αὐτὸν φυσικῶς ἡ ζέσις τοῦ αἵματος καὶ τὸ βίαιον τοῦ χαρακτῆρος. Φεῦ! πόσον διάστημα ὑπῆρχε μεταξύ τοῦ νέου τούτου καὶ ἐκείνου, ὃν ἐγνωρίσαμεν κεκοσμημένον διὰ τσαύτης χάριτος καὶ παρέχοντα τσαύτας ἐλπίδας, τὸν ἀγαθὸν καὶ φιλόφρονά καὶ ἀξίεραστον. Τοιαῦται εἶναι αἱ ποιητικαὶ φύσεις, εὐθραυστοι ὡς ἡ ὕαλος, ἥτις ἀκεραία μὲν εἶναι λεία, θραυσθεῖσα δὲ γίνεται κοπτερὰ.

Ἐν τούτοις ὁ Μαυρίκιος περιήρχετο τοὺς Παρισίους, κατέτρωγε τὴν περιουσίαν του καὶ ἐκαλλιέρχει τὴν διάνοιά του τοσοῦτον μόνον, ὅσον ἦτο ἀναγκαῖον, ὅπως μὴ νομίσῃ τις ὅτι ἐφθασε τὴν προτεραιάν ἐκ τοῦ Κόγγου. Ὅπως τούναντι τῶν γενναίων ψυχῶν, αἵτινες καιρίως πληγωθεῖσαι, ἀποσύρονται εἰς τὴν ἐρημίαν ἵνα θεραπευθῶσιν ἐν σιωπῇ, ἢ ἵνα ἀποθάνωσι, παρε-

δῶθη ψυχῇ τε καὶ σώματι εἰς τὸν στρόβιλον τῶν χυδαίων διασκεδάσεων, ἐν ᾧ ἐβύθισεν αὐτὸν ἔτι μᾶλλον ἡ ἀργία καὶ ἡ ἀνία, ἡ τὰς θυέλλας τῶν παθῶν συνήθως παρακολουθοῦσα. Παράδοξον, τῇ ἀληθείᾳ, φάρμακον, τὸ πλύνειν διὰ βορβόρου τὰς πληγὰς τῆς ψυχῆς! Ἀξιολύπητος ὁ νέος ὁ μὴ σεβόμενος τὴν ἑαυτοῦ θλίψιν! Ὑβρίζων αὐτὴν ἀποδεικνύει ὅτι δὲν εἶναι ἀξίος τῆς εὐδαιμονίας. Ὡν εὐμορφος καὶ γενναῖος καὶ ἄσωτος, ὁ Μαυρίκιος ἔγεινεν ἐντὸς μικροῦ γνωστός ἐν τῶ ἀμφιπόλῳ ἐκείνῳ κόσμῳ, ἐν ᾧ κατέφυγον τὰ ἦθη τῆς Ἀντιβασιλείας¹, ἀνευ τῆς χαρακτηριστικῆς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εὐγενείας τῶν τρόπων καὶ ἀστειοσύνης. Ἐγεινε λόγος περὶ τῶν μονομαχιῶν καὶ τῶν ἵππων αὐτοῦ, περὶ τῶν χρεῶν του καὶ τῶν ἐρωτικῶν του ἄθλων. Ἀπὸ πτώσεως εἰς πτώσιν, ἀπῆντησε τέλος κατὰ πρόσωπον τὴν ἀκολασίαν, ἠτένισε δὲ τὸ τέρας χωρὶς νὰ ὠχριάσῃ καὶ ἔρριψεν αὐτῶ τὸ ἐπίλοιπον τῆς νεότητός του.

Ἐν τῶ μέσῳ τῶν τοιούτων παρεκτροπῶν, εὐρεν αὐτὸν ἡ τελευταία τοῦ πατρὸς του ἐπιστολή, ἐπιστολὴ ὠραία καὶ συγκινητικὴ, οὔτε ὀργὴν περιέχουσα ματαίαν οὔτε παιδαριώδη ῥητορικὴν.

Ὁ Μαυρίκιος ἀναγινώσκων αὐτὴν ἠσθάνθη διεγειρόμενα τὰ μᾶλλον εὐγενέστερα αὐτοῦ αἰσθήματα· ἀκούων τὴν σεβαστὴν ἐκείνην καὶ περικλημένην φωνήν, ἔχουσε δάκρυα θερμά, κραυγὴ δὲ ἀγάπης ἐξῆλθε τῆς πρὸ πολλοῦ σιωπῆς καὶ κεκλεισμένης καρδίας του. Ἡτοιμάζετο ν' ἀναχωρήσῃ, ἀνεχώρει, διεβρόχηνε τοὺς ὀλεθρίους δεσμούς, ὅτε αἴφνης ἔμαθεν ὅτι ὁ πατὴρ του ἀπέθανε. Νέοι ὄντες καὶ μακράν, λησμονοῦμεν πολλάκις ὅτι αἱ ἡμέραι τοῦ ἡμετέρου πατρὸς εἶναι μεμετρημέναι, ἀναβάλλομεν δ' ἀπὸ τοῦ ἐνόος εἰς τὸν ἄλλον μῆνα τὴν ἐκδήλωσιν τῆς πρὸς αὐτὸν εὐγνωμοσύνης καὶ ἀγάπης ἡμῶν, σχεδὸν δὲ πάντοτε ἐπὶ τάφου προσφέρομεν τὰ δάκρυα ἡμῶν καὶ τὴν ὑπεροβούλον εὐσέβειαν.

Ὁ Μαυρίκιος ἔμεινεν ἐμβρόντητος, ἔπαθε δὲ πυρετὸν καὶ παραληρίαν. Ἐπὶ τῇ προσφάσει τοῦ νὰ παρηγορήσῃ αὐτὸν οἱ φίλοι του, ἡ κάλλιον εἶπεν οἱ συνένοχοί του, ἔσπευσαν νὰ τὸν περιστοιχίσωσιν, ὥστε ἡ συμβᾶσα αὐτῶ συμφορὰ ἀντὶ νὰ συντελέσῃ εἰς τὸ ν' ἀπαλλαγῇ τῶν ἀνοσιῶν δεσμῶν, συνέσφιγγεν ἀπεναντίας αὐτοὺς ἔτι μᾶλλον. Ἄλλως τε καὶ τί ἤθελε πράξει ἐν Βαλτραβέρ; Ἀφοῦ λοιπὸν κατέβαλε ματαίαν προσπάθειαν, ὅπως γείνη κύριος τῶν παρκαυρόντων αὐτὸν βορβορωδῶν ὑδάτων, προὔτιμησε ν' ἀφειθῆ εἰς αὐτὰ, καθότι δύσκολον εἶναι νὰ ἀνέλθῃ τις

1. Ἀντιβασιλεία, Régence, λέγεται κυρίως ἐν τῇ γαλλικῇ ἱστορίᾳ, ἡ μετὰ τὸ θάνατον Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ' καὶ τῆς ἐνηλικιότητος Λουδοβίκου τοῦ ΙΕ' (1715-1723), ἀντιβασιλεύοντο; Φιλίππου τοῦ δουκὸς τοῦ Ὀρλεάν.

τὸ βεῦμα ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον τόσον εὐκόλως κατέρχεται, τὸ δὲ βάραθρον εἰς τὸ ὁποῖον ἀγει, ἔχει παράδοξόν τινα γοητεῖαν, ἀγνωστον εἰς τοὺς ἐπὶ διαυγῶν μόνον καὶ ἡσύχων ὑδάτων αἰετοπετὲς πλεύσαντας.

Ἐν τούτοις, ἡ πραγματικότης ὀσημέραι ἀπειλητικώτερα γινομένη, ἐβασάνιζεν αὐτόν, αἱ δὲ δυσχέρεια ἐπολλαπλασιάζοντο περὶ αὐτόν, καθότι ἡ σύγχυσις τῶν αἰσθημάτων, ἀνυπερέτως φέρεται εἰς τὴν σύγχυσιν τῶν πραγμάτων ὅλων. Ὅπως καταπραῖνη τὴν ὕδραν τῶν χρεῶν καὶ πληρώσῃ τὸ ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ χαῖνον βάραθρον, ὁ Μαυρίκιος ἠναγκάσθη νὰ συναινέσῃ εἰς τὴν διὰ δημοπρασίας πώλησιν τῆς οἰκίας, ἐν ᾗ εἶχε γεννηθῆ, καὶ τοῦ κτήματος τῶν πατέρων του, ἐπὶ τέλος δὲ κατήντησεν ἀνεπαισθητῶς νὰ συνενωθῇ μετὰ τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, οὗς βλέπομεν ἐν Παρισίοις οὐδεμίαν ἔχοντας ἰδιοκτησίαν καὶ οὐδὲν ἐπάγγελμα, ἀλλ' ὅμως παίζοντας μεγάλας εἰς τὰ χαρτοπαίγνια ποσότητας χρημάτων καὶ ζῶντας πολυτελῶς καὶ ἐπισκιάζοντας διὰ τοῦ ἀνεξηγήτου καὶ ἀναιδοῦς αὐτῶν πλοῦτου τοὺς τιμίους ἀνθρώπους, οὗς περιφρονοῦσιν, οἵτινες ὅμως καὶ αὐτοὶ τοὺς περιφρονοῦσιν ἔτι μᾶλλον.

Ὅ,τι δῆποτε πράξωμεν ὅπως ἀποφύγωμεν αὐτὴν, ἔρχεται στιγμὴ καθ' ἣν ἡ εἰμαρμένη ὡς ἀδυσώπητος δανειστῆς κραυεῖ τὴν θύραν μας, ἔχουσα ἀνὰ χεῖρας τὸν ἰσολογισμόν αὐτῆς. Μάτην δ' ὅταν παρουσιάζεται, προσπαθοῦμεν ν' ἀρνηθῶμεν τὴν πληρωμὴν, ἐκόντες ἄκοντες ἀναγκάζομεθα νὰ τακτοποιήσωμεν τὰς ληψοδοσίας ἡμῶν.

Ἐβρόθη ἐπανελημμένως ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι παίγιον τῆς Τύχης. Τὸ κατ' ἐμέ, δὲν γνωρίζω λογικὴν μᾶλλον ἀδυσώπητον καὶ μᾶλλον ἰσχυρὰν τῆς λογικῆς τοῦ ἀνθρωπίνου βίου. Τὰ πάντα ἐν αὐτῶ εἶναι συνηρομολογημένα, εἰς τὸν εἰδῶτα δὲ νὰ διακρίνῃ τοὺς ἄρους τῆς λογικῆς ταύτης καὶ νὰ περιμένῃ μετ' ὑπομονῆς τὸ τέλος, δὲν ὑπάρχει συλλογισμὸς ἀκριβέστερος. Οὕτω καὶ ὡς πρὸς τὸν Μαυρίκιον, ὅ,τι ἔπρεπε κατ' ἀνάγκην νὰ συμβῆ, καὶ συνέβη. Ἡ μοιραία ὥρα εὐρεν αὐτὸν ἐντὸς στενωποῦ, ἐξ ἧς διὰ τῆς αυτοκτονίας μόνον ἢ τῆς ἀτιμίας ἠδύνατο νὰ ἐξέλθῃ.

Ἡτο ψυχὴ διεσθαρμένη, ἀλλ' οὐχὶ καὶ μοχθηρὰ, ἐν τῶ μέσῳ δὲ τῆς μεγίστης αὐτοῦ παραφορᾶς, ἠδύνατό τις νὰ διακρίνῃ τὰ παραδόξως πως ἀλλοιωθέντα ἔχην εὐγενοῦς καταγωγῆς καὶ ἐμφύτου μεγαλοψυχίας. Μεταξὺ ἀνθρώπων, παρ' οἷς ἡ ἔνδεικα τῆς ἀνατροφῆς γαυριᾶ ἐν τῶ μέσῳ τῆς πολυτελείας τῶν ἐπίπλων, ἐν τῇ τύρβῃ ἐκείνῃ τῶν νεοπλούτων, ἐν ᾗ δύναται τις νὰ ἴδῃ ὡς ἐν ταῖς Κομφενομέναις τοῦ Μολιέρου, ἀμαξήλατας ὑποκρινομένους τοὺς μαρκεσίους, ὁ Μαυρίκιος διετήρησε τρόπον ἱπποτικόν καὶ κοσμίου, πνεῦμα τολμηρὸν καὶ ὑπερήφανον, λαμ-

πρὸν δ' ἐπὶ στιγμὴν ἐξέπεμψε λάμπιν ἐν τῇ ζοφερᾷ νυκτὶ ἐν ᾗ εἶχεν ἀποπλανηθῆ. Μεταξὺ τῶν δύο διεξόδων τῶν παρουσιαζομένων αὐτῶ, ὁ Μαυρίκιος δὲν ἐδίστασεν. Ἄλλως τε καὶ ἡ ἠθικὴ αὐτοῦ αυτοκτομὴ εἶχε πρὸ πολλοῦ ἐπιτελεσθῆ, ὑπελείπετο δ' αὐτῶ μόνον νὰ ταφῆ, ἡ δὲ καταθήκουσα αὐτὸν ἀνία καὶ ἡ ἀηδία, ἣν πρὸς ἑαυτὸν καὶ πρὸς πάντα ἠσθάνετο, ὄθουν αὐτόν, κατ' ἀνάγκην, πρὸς τὴν τοιαύτην χυδαίαν ἐκβασιν, ἐν ἐποχῇ, καθ' ἣν δὲν ἦτο σπάνιον νὰ βλέπῃ τις παιδία εἰκοσαετῆ ἀπολέσαντα πᾶσαν ἐν τῶ βίῳ ἐλπίδα.

Ἀφοῦ ἀπαξ ἔλαβε τὴν ἀπόφασιν ταύτην, μὴ συγκατατιθέμενος, ἐν ᾗ διετῆρει, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ταπεινώσει του, ὑπερηφανείᾳ, νὰ ἀφήσῃ τὴν ζωὴν ὡς ὀφειλέτης ἀναξιοχρεῶς φεύγων ἐνώπιον τῶν κλητῆρων, ἐπόλιψε τὸ ἀγροκῆπιον, τὸ ὁποῖον μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης εἶχεν ἀφήσει ἀνέπαφον χάριν τῆς Μαγδαληνῆς. Καίτοι δὲ διατηρήσας ἀμυδρὰν τὴν μνήμην τῆς ἐξαδέλφου του, εἶχε προῖδει οὐχ ἦττον τὴν πιθανὴν αὐτῆς πενίαν.

Ἄμα μαθὼν ὅμως ὅτι ἡ Μαγδαληνὴ εἶχε λάβῃ ὡς νόμιμον αὐτῆς κτῆμα τὸ Βαλτραβέρ, ἐξεποίησεν, ὅπως καλύψῃ νέα χρέη, τὸ μόνον λείψανον τῆς πατρικῆς κληρονομίας. Ἐπειτα δὲ αἰσθανόμενος τὴν ἀόριστον ἐκείνην τῶν συγκινησῶν ἀνάγκην, τὴν οὐδέποτε ἐν ἡμῖν σθεννυμένην, ἠθέλησε νὰ ἐπισκεφθῆ πρὶν ἢ ἀποθάνῃ τὴν χώραν, ἐν ᾗ εἶχε γεννηθῆ.

Ἡ εἰς τὸν γενέθλιον τόπον ἐπίσκεψίς του αὐτῆ, δι' ἧς ἠλπίζε νὰ ἀναζωπυρήσῃ τὴν νεότητά του, κατέδειξεν αὐτῶ ἐναργῶς τὴν γυμνότητα καὶ τὴν ἀθλιότητα τοῦ βίου του. Μόλις ἀνεγνώρισε τὰς ἀτραπούς, τὰς ὁποίας εἶχε ποσάκις διατρέξει μεταξύ τῆς μαρκεσίας καὶ τοῦ ἱππότου, εἶδε δὲ ἀνευ συγκινήσεως τὴν λαμπρὰν ἐκείνην φύσιν, ἣν τόσον ἠγάπησε καθ' ἣν ἐποχὴν ἦτο ὠραῖος καὶ νέος ὡς αὐτῆ. Ὅτε ἐκάθησεν ἐπὶ τοῦ κατωφλίου τῆς οἰκίας, ἐν ᾗ εἶχεν ἀποθάνει ὁ πατὴρ του, οὐδὲ ἐν δάκρῳ ἔπεσον ἀπὸ τῶν ἔκρων βλεφάρων του. Δικαία τῶν μεμολυσμένων ψυχῶν τιμωρία, αἵτινες ἀφοῦ ἐξύβρισαν πᾶν ὅ,τι ἐπὶ τῆς γῆς ἱερόν καὶ ὅσιον, τολμῶσι νὰ πλησιάζωσιν εἰς τὰ νάματα τῶν ἀγνῶν συγκινήσεων. Χάλικας μόνον ἐν αὐτοῖς εὐρίσκουσι.

Δεινὸς ἠθέλομεν ἀπατηθῆ πιστεύοντες ὅτι ὁ νέος οὗτος ἦτο δυνατόν νὰ ἀνακαινισθῆ πλησίον τῆς Μαγδαληνῆς. Αἰτιουργὸς ὢν τῆς ἡδυπαθοῦς καλλονῆς, πῶς ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ τὴν παρβενικὴν ἐκείνην καλλονήν; Οὐ μόνον βλέπων αὐτὴν δὲν κατεγοητεύθη ὑπὸ τῶν χαρίτων αὐτῆς, ἀλλὰ τούναντι ἀφοῦ τὴν παρετήρησε μετὰ περιεργίας, ὡς ἠδύνατο νὰ παρατηρήσῃ ἀνδριάντα τινὰ ἢ εἰκονογραφίαν, ἀνεγνώρισε ὅτι ἡ ἐξαδέλφη του οὐδένα εἶχε χαρακτῆρα, ἠσθάνθη δὲ μόνον παρ' αὐτῇ τὸ αἰσθημα ἐκεῖνο τῆς στενω-

χωρίας και τῆς συστολής, ὅπερ αἰσθάνονται συνήθως οἱ ἐκδηδητημένοι, ἀπαντῶντες κατὰ τύχην γυναικὰ ἀγνήν. Ἀπῆλθε δὲ ὡς εἶχεν ἔλθει οὐδὲν οὐδενὶ εἰπών.

Ἐπανελθὼν δὲ εἰς Παρισίους, ἔσπευσε νὰ διαρρυθμίσει τὰς ὑποθέσεις του. Πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του ἤδη, εἶχεν ἀποπέμψει τοὺς ὑπηρέτας του καὶ πωλήσει τὰς ἀμάξας του. Διὰ τοῦ τιμήματος τοῦ ἀγορηπίου ἀπέτισε τὰ τελευταῖα αὐτοῦ χρέη, ἔμενον δ' αὐτῷ χίλια περίπου φράγκα, τὰ ὅποια ἤρκεον ὅπως φθάσει εἰς τὸ τέρμα τῆς ὁδοπορίας του. Ἐλεύθερος πάσης φροντίδος, ἀπεφάσισε νὰ διέλθῃ ἐν τῇ ἐρημίᾳ τὰς τελευταίας τῆς ζωῆς του ἡμέρας· καὶ εἶπε μὲν κακῶς ζήσει, ἀλλ' ἤθελε τοῦλάχιστον ν' ἀποθάνῃ καλῶς, δηλαδή μετ' ἀξιοπρεπείας, καθότι ὁ δυστυχὴς οὐδεμίαν ἔχων πίστιν, οὔτε περὶ τῶν ἀνθρώπων ἐφρόντιζεν ἄλλως οὔτε περὶ τοῦ Θεοῦ, οὐδ' αὐτὴ δὲ ἡ εἰκὼν τῆς Μαγδαληνῆς ἐφώτισε τὴν πρόωρον τοῦ βίου του ἐσπέραν, οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἐμνήσθη τῆς γλυκειᾶς αὐτῆς μορφῆς. Ἐν τῇ φιλαυτίᾳ του δὲν ἐνεθυμήθη ὅτι ἐπέκειτο δίκην, καθιστώσα καὶ πάλιν προβληματικὴν τὴν περιουσίαν καὶ αὐτὴν τὴν τύχην τῆς ἐξαδέλφης του.

Ἡ ὥρα ἤγγιζεν, ἐὰν δ' εἰσέτι περιέμενε, τοῦτο δὲν προήρχετο ἐκ φόβου τινὸς ἢ δισταγμοῦ, ἀλλὰ μετὰ τοσοῦτους κόπους καὶ ματαίαν ἀνησυχίαν, ἀπήλαυνεν ἀσμένως τῆς γαλήνης καὶ τῆς σιωπῆς, αἵτινες περιβάλλουσι τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν, ὅτε ἐκπληρώσασα τὴν ἐντολήν της καὶ ἐτοιμὴ οὔσα πρὸς ἀναχώρησιν, οὐδεμίαν ἔχει πλέον ἐν τῷ κόσμῳ ἀσχολίαν. Τὰ πάντα προσιώνον τὴν ἀμετάτρεπτον αὐτοῦ ἀπόφασιν. Εἶχε γράψει πρὸς τὴν Μαγδαληνὴν τὸν τελευταῖον αὐτοῦ ἀσπασμόν. Τὰ πιστόλιά του ἦσαν πλήρη, πλειστάκις δ' εἶχε θέσει ἐπὶ τοῦ μετώπου του τὰ χάλκινα αὐτῶν χεῖλη, ὡσεὶ θέλων νὰ συνειθίσῃ τὸ ψυχρὸν τοῦ θανάτου φίλημα. Τέλος, κατέστρεψε πᾶν ἴχνος τοῦ παρελθόντος, ὅπως παραδώσῃ πτώμα μόνον εἰς τὰ πολυπράγματα τῶν πολλῶν σχόλια.

Ζ'

Ἐξελθὼν τὸ πρωτὸ ὁ Μαυρίκιος, ἐπανῆλθε τὸ ἐσπέρας διατρέξας δι' ὅλης τῆς ἡμέρας τὰ περίεργα τῶν Παρισίων δάση. Ἡ ζωὴ ἐφαίνετο αὐτῷ εἰς ἄκρον φορτικὴ, βαθέως δ' ἠσθάνετο τὸ μηδαμινὸν τῆς καρδίας του καὶ τὴν ἐξάντλησιν τῶν διανοητικῶν αὐτοῦ δυνάμεων. Ἐπιστρέφων οἴκαδε ἀνέφευγε κινώτιον. ἐν ᾧ ἔκειντο συσσωρευμένοι φύρδην μίγδην αἱ ἐπιστολαί, ἃς ἐν εὐτυχαστέροις καιροῖς εἶχε λάβει. Ἐπιστολαὶ οἰκογενειακαὶ καὶ ἐρωτικά, ἀνθὴ ἀπεξηραμένα, ταινίαι ἐφθαρμένα, βόστρυχοι, δλόκληρον ἐνὶ λόγῳ τῆς νεότητός του τὸ ποίημα κατέκειτο ἐκεῖ. Ἀνοίγων τὸ κινώτιον τοῦτο διὰ χειρὸς οὐχὶ ἄγαν εὐσεβοῦς οὐδὲ συγκεινημένης, ἐταράχθη οὐχ ἥττον ὀ-

σφραϊνόμενος τὴν εὐωδίαν ἐκείνην τῶν εὐδαιμόνων ἡμερῶν, τὴν ὡς ἐφρινὴν αὖραν ἐξ αὐτοῦ ἐξελθοῦσαν. Μεταξὺ τῶν ἐπιστολῶν, ἃς ἀνέγνωσε πρὶν ἢ καύσῃ αὐτάς, ἡ τύχη παρενέβαλεν ἐκείνην, ἣν εἶχε γράψει αὐτῷ ἄλλοτε ἡ ἐξαδέλφη του ἐν ἀγνοίᾳ τῆς μαρτυρίας καὶ τοῦ ἰσπότη, πρῶτον δὲ ἤδη ἀνέγνω αὐτὴν δλόκληρον μειδιῶν ἐπὶ τῇ ἐν αὐτῇ ἀφελείᾳ χάριτι. Ἀφοῦ τὸ πῦρ τὰς ἀπετέφρωσεν ὄλας, ὁ Μαυρίκιος ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ κενοῦ κινώτιου μικρογραφίαν, ἣν ἐπὶ πολλὴν ὥραν ἐθεώρησε σύνοφρος καὶ σκυθρωπός. Ἦτο ἡ εἰκὼν τῆς πρώτης, τῆς μόνης γυναικός, ἣν ἠγάπησεν. Ἡ μορφή της ἦτο εὐειδής, ἀλλ' εἶχε καλλονὴν ἀπαισίαν, οὕτως εἶπεν, εἰς τὸν ἐξετάζοντα δ' αὐτὴν καλῶς ἐφαίνετο ὡσεὶ σφιγξ μυστηριώδης, προτείνουσα ὡς αἰνίγμα εἰς τοὺς διαβάτας τὴν καρδίαν της, καὶ κατατρῶγουσα τοὺς ἄφρονες τοὺς πειρωμένους νὰ λύσωσι τὸ αἰνίγμα τοῦτο. Μετὰ τινὰς στιγμὰς ὁ Μαυρίκιος ὑπὸ μίσους καὶ ὀργῆς κινούμενος ἔβριψε μακρὰν αὐτοῦ τὴν μικρογραφίαν, ἥτις ἐθραύσθη πεσοῦσα ἐπὶ τῆς πλατῆς τῆς καμίνου, ἔπειτα δ' ὡσεὶ ἐξάντληθεις ἐκ τῆς τελευταίας ταύτης πράξεως. ἔπεσον ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου καλύπτων τὸ πρόσωπον διὰ τῶν χειρῶν. Μίαν περίπου ὥραν ἔμεινον οὕτως, ἐγείρων δ' αἶφνης τὴν κεφαλὴν εἶδεν ἰσταμένην ἐνώπιόν του τὴν Μαγδαληνὴν μελαγχολικῶς μειδιῶσαν. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐνόμισεν ὅτι ἦτο ἀπάτη τῶν ἐξεγηγεμένων αὐτοῦ αἰσθήσεων, ἐπὶ στιγμὴν ἐπίστευσεν ὅτι ἔβλεπε τὸν ἄγγελον τοῦ θανάτου παριστάμενον αὐτῷ, ἀλλὰ ταχέως ἀπέκρουσε τὰς ποιητικὰς ταύτας εἰκόνας.

— Σὺ εἶσαι! σὺ Μαγδαληνὴ! τί θέλεις; τί ζητεῖς; Πῶς ἦλθες; Ὅπως δὲν εἶναι ἐδῶ ἡ θέσις σου.

— Ναὶ ἐγὼ εἶμαι, ἐξαδέλφε, ἀπεκρίθη ἡ νεανὴς οὐδόλως ἐκ τῶν ἀποτόμων λόγων του πτοηθεῖσα. Ἐγὼ εἶμαι ἢ μᾶλλον ἡμεῖς εἴμεθα, καθότι ἡ Ὁρσολα εἶναι μαζί μου, περιμένει ἐξω ἐν τῷ προθαλάμῳ. Δὲν ἠδυνήθη νὰ τὴν πείσω νὰ μ' ἀποχωρισθῇ, ἴσως δὲ θὰ εὐχαριστηθῆς βλέπων αὐτὴν ἐνίοτε.

— Τί ἰδέα σὰς ἦλθε ν' ἀφήσετε τὴν οἰκίαν σας; ἠρώτησεν ὁ νεανίας. Πῶς ἦλθετε εἰς τὴν αἰσχρὰν ταύτην πόλιν; δὲν ἠξεύρετε ὅτι ἐδῶ ἀποθνήσκει τις ἐξ ἀνδρῶν καὶ λύπης καὶ ἀθυμίας. Παιδιά μου, ἀπέλθετε ὅσον τάχιστα καὶ ἐπιστρέψατε εἰς τὸ Βαλτραβέρ καὶ εἰς τὰ δάση σας.

— Εἶσαι εὐκλόος, ἐξαδέλφε, ἀπήντησεν ἡ Μαγδαληνὴ. Δὲν ἠξεύρεις ὅτι ἔχασα τὴν δίκην μου, ὅτι τὸ Βαλτραβέρ δὲν μοὶ ἀνήκει πλέον, καὶ ὅτι εὐρίσκουμαι εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν, εἰς ἣν εὐρισκόμεν τὴν φθινοπωρινὴν ἐκείνην ἐσπέραν, κατὰ τὴν ὁποίαν με ἀπήντησας εἰς τὰ δάση ἐκεῖνα, ὅπου με συμβουλεύεις νὰ ἐπιστρέψω;

— Τὸ Βαλτραβέρ δὲν σοὶ ἀνήκει! ἔχασες

τὴν δίκην! ἀνέκραξεν ὁ Μαυρίκιος ἔντρομος.

— Ναὶ ἐξαδέλφε, ἀλλ' ἐγὼ δὲν λυποῦμαι τὰ πλοῦτά μου, λυποῦμαι μόνον ὅτι δὲν ἐσεβάσθησαν τὴν θέλησιν τῆς ἀγαπητῆς μαρτυρίας μας. Σ' ὁμολογῶ προσέτι ὅτι ἠλπίζα νὰ λάβῃς ποτὲ ἐκ νέου κατοχὴν τοῦ κτήματος τούτου ἢ σὺ ἢ τὰ τέκνα σου.

— Τὰ τέκνα μου οὐδενὸς θὰ ἔχουσιν ἀνάγκην, περὶ ἐμοῦ δὲ δὲν πρόκειται, εἶπε συντόμως ὁ Μαυρίκιος. Διὰ τί νὰ μὴ δεχθῆς τὸ ἀγορηπῖον ὅτε σοὶ τὸ προσέφερα; διὰ τί με ἄφησας νὰ τὸ πωλήσω; διὰ τί δὲν με εἶπες τότε ὅτι ἦτο δυνατὸν νὰ μείνης ἀνευ πόρου ζωῆς; Τί θὰ γείνης τώρα;

— Μὴ με ἐπιπλήττης, ἐξαδέλφε. Βλέπεις ὅτι δὲν ἀμφιβάλλω περὶ σοῦ, ἀφοῦ πρὸς σὲ ἀποτεινομαι. Σὲ διαβεβαίω ὅτι οὐδὲ στιγμὴν ἐδίστασα. Εἶπον κατ' ἐμαυτὴν. Ὁ ἐξαδέλφός μου εἶναι τὸ μόνον στήριγμα, τὸ ὅποῖον δύναμαι τοῦ λοιποῦ νὰ ἐπικαλεσθῶ. ἠξεύρει ὅτι ἠγάπησα τρυφερώτατα τὸν γέροντα πατέρα του καὶ ὅτι εἶμαι καλὴ νέα, ἀξία τῆς μερίμνης του. Τὸν γνωρίζω, εἶναι γενναῖος. Θὰ τεθῶ ὑπὸ τὴν προστασίαν του, εἶμαι δὲ βεβαία ὅτι δὲν θὰ μ' ἀποκρούσῃ. Ἡτοίμασα λοιπὸν τὸ μικρὸν μου δέμα ὡς ὅτε ἀνεχώρησα ἐκ Μονάχου, καὶ ἀφοῦ ἀπεχαιρέτησα τὸν φιλόξενον οἶκον, ἐν ᾧ ἐπὶ τοσοῦτον ἔζησα, ἐκίνησα καὶ ἦλθα. Μαυρίκιε, δὲν ἔκαμα καλὰ; Νομίζεις ὅτι ἔπρεπεν ἄλλως νὰ πράξω;

Ὁ Μαυρίκιος δὲν ἀπήντησε. Καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου προσέβλεπε τὴν Μαγδαληνὴν ὡς ἄνθρωπος μὴ εἰδώς ἐὰν κοιμᾶται ἢ ἐὰν γρηγορεῖ, εὐκόλως δ' ἠδύνατό τις νὰ μαντεύσῃ ἐκ τῆς ἐκφράσεως τοῦ προσώπου του, τί ἐν τῇ ψυχῇ του συνέβαινε. Ἡ Μαγδαληνὴ προσποιήθη ὅτι δὲν εἶδε τίποτε, ἀλλ' ὅμως προσέθηκε μετ' ἀξιοπρεπείας.

— Πρὸ πάντων, ἐξαδέλφε, μὴ νομίσης ὅτι θὰ σοὶ γείνω βάρος, δὲν ἀξιώ νὰ μεταβάλης κατ' οὐδὲν τὰς ἐξεις σου καὶ νὰ θυσιάσης τὴν ἐλευθερίαν σου. Αἱ ἰδικαὶ μου ἐξεις εἶναι ἀπλαῖ, ἀρκούμαι εἰς ὀλίγα, ἢ δὲ πενία μου δὲν θὰ ἐπιβαρύνῃ τὸν πλοῦτόν σου. Θὰ σὲ παρακαλέσω μόνον ν' ἀναβάλης ἐπὶ τινὰ χρόνον τὸ μελετώμενον ταξείδιόν σου. Βεβαίως δὲν θὰ μ' ἀφήσης μόνον, ἀνευ προστασίας ἐν τῇ μεγάλῃ ταύτῃ πόλει, τὴν ὁποίαν ὁ ἴδιος ἀποκαλεῖ αἰσχρὰν. Θὰ μείνης, δὲν θ' ἀναχωρήσης. Ὁ εὐγενὴς πατήρ σου, ἡ ἀγαθὴ μαρτυρία σὲ παρακαλοῦσι δι' ἐμοῦ, σὲ παρακαλεῖ δὲ καὶ ἡ μήτηρ μου, ἥτις ἀποθνήσκουσα μ' ἐνεπιστεύθη εἰς τὸν υἱὸν τῆς ἀδελφῆς της. Ἐνθυμοῦ τὴν ἐπιστολήν, ἣν μόνον κληρονομίαν με ἄφησεν. Ἐὰν τὴν ἐλησμονήσας, Μαυρίκιε, ἰδοὺ ἀνάγνωθι αὐτήν.

Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ Μαυρίκιος οὐδέποτε εἶχεν ἀναγνώσει τὴν ἐπιστολήν ταύτην. Ἐν τῷ μέσῳ τῶν σκέψεων, αἱ ὁποῖαι τὸν ἐτάραττον

ἤδη, δὲν εἶναι ἀπορίας ἄξιον ὅτι ὁ νεανίας δὲν ἐφρόντιζε νὰ ἐξελέγξῃ τοὺς τίτλους, τοὺς βεβαιούντας τὴν ταυτότητα τῆς Μαγδαληνῆς, οὐδὲ νὰ ἴδῃ πῶς ἢ ἐν Μονάχῳ θεῖα του ἔγραφε τὴν γαλλικὴν. Ὁ πατήρ του τῷ εἶχεν εἰπεῖ· Ἰδοὺ ἡ ἐξαδέλφη σου· αὐτὸς δ' εἶχεν ἀσπασθῆ τὴν ξένην χωρὶς νὰ ἐξετάσῃ ἄλλο τι. Ἐξ ἀμνηχανίας μᾶλλον ἢ περιεργίας, ἔλαβε μηχανικῶς τὴν ἐπιστολήν ἐκ τῶν χειρῶν τῆς Μαγδαληνῆς, διήλθε δὲ αὐτὴν μετ' ἀδιαφορίας.

Ὅπως δὲ ποτε ὅμως ἡ καρδία αὐτοῦ δὲν ἦτο ἐντελῶς πεπωρωμένη, ἀλλ' ἐκείνητο εἰσέτι εὐαισθησίαν τινά, ἣν ἠδύνατο νὰ κινήσῃ μεγάλη τις συγκίνησις. Ὁ Μαυρίκιος εἶχε διατηρήσει πρὸ πάντων, καίτοι οὐχὶ ἐν ὅλῃ αὐτῆς τῇ ἀκμῇ, τὴν πολυτιμοτάτην ἄμα δὲ καὶ ὀλεθριωτάτην τῶν διανοητικῶν τοῦ ἀνθρώπου δυνάμεων, τὴν δύναμιν ἐκείνην, ἥτις διεγειρομένη ἐν ἡμῖν πρώτη, ἀποθνήσκει τελευταία, τὴν εὐεργετικὴν ἄμα δὲ καὶ φθοροποιάν, τὴν δηλητηριώδη καὶ θεραπευτικὴν, τὴν ὑπεράνθρωπον δύναμιν τὴν ὡς ἄδου βάσανος ἢ ὡς οὐρανία γοητεία εἰς τὰς θλίψεις ἡμῶν ἢ τὴν χαρὰν προστιθεμένην, ἐνὶ λόγῳ τὴν φαντασίαν.

Ἀναγινώσκων τὴν ἐπιστολήν ἐκείνην, ἥς τοὺς ἡμισθέστους χαρακτήρας εἶχεν ἴδει τὸ πρῶτον ὁ πατήρ του, ἐνεθυμήθη κατ' ὀλίγον ὄλας τὰς λεπτομερείας τῆς φθινοπωρινῆς ἐσπέρας, καθ' ἣν ἐνεφανίσθη αὐτῷ ἡ Μαγδαληνὴ. Εἶδε τὸ σκιερὸν δάσος, τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, τὰς μιγκλίδας τοῦ κήπου, ἐπὶ τοῦ ἐξώστου δὲ, οὗ ἡ μικρὰ Γερμανὴς ἀνέβαινε τὰς βαθμίδας, τὸν ἰσπότην καὶ τὴν μαρτυρίαν ἐγειρομένους, ὅπως τὴν ὑποδεχθῶσιν. Αἱ ἀναμνήσεις αὐταὶ τὸν συνεκίνησαν, βυάκιον δὲ καθαρῷ ὕδατος ἀνέβλυσε τῶν ξηρῶν τοῦ βράχου πλευρῶν. Ὅτε δ' ἔφθασεν εἰς τὰς τελευταίας γραμμὰς τὰς εἰς αὐτὸν ἀπευθυνομένας, ὅτε ἀνέγνωσε τὰς λέξεις ταύτας· «Καὶ σὺ, ὅν δὲν γνωρίζω, ἀλλὰ πρὸς ὃν αἰσθάνομαι μητρικὴν στοργήν, υἱὲ τῆς ἀδελφῆς μου, ἐὰν ἔχῃς τὴν ψυχὴν τῆς μητρός σου, θὰ φανῆς ἀγαθὸς καὶ ἀδελφικὸς πρὸς τὴν ἀγαπητὴν μου Μαγδαληνὴν...», ὁ βράχος ἐβράχθη, ἢ δ' ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον αἰχμάλωτος πηγὴ ἐβρέυσεν ἄφθονος καὶ ὀρηκτικῆ. Ἐνῶ ὁ Μαυρίκιος προσεπάθει νὰ καταστείλῃ τὰ δάκρυά του, κρύπτων τὸ πρόσωπόν του εἰς τὰ προσκεφάλαια τοῦ ἀνακλίντρου, ἡ Μαγδαληνὴ τὸν ἐθεώρει σοβαρὰ καὶ τεθλιμμένη, ὡς μήτηρ ἰσταμένη παρὰ τῇ κοιτίδι τοῦ νοσοῦντος τέκνου της.

— Μαυρίκιε, φίλε μου, ἀδελφέ μου, τί ἔχεις; ἠρώτησε διὰ φωνῆς γλυκειᾶς.

Τὴν ἐκάθισε πλησίον του, τὴν ἔλαβε τῆς χειρός, ὑπὸ τὸ κράτος δὲ τῆς συγκινήσεως διηγήθη ὅτι ἐκ τοῦ βίου του ἠδύνατο νὰ διηγηθῆ χωρὶς νὰ ἐκφοβίσῃ τὴν ἀπὸ τῶν χειλέων αὐτοῦ κρεμαμένην παρθενικὴν ψυχὴν. Εἶπε τὴν ἀπώλειαν

των ἐλπίδων του, τὰς παρεκτροπὰς, εἰς ἃς ὤθησεν αὐτὸν ἡ θλίψις καὶ ἡ ἀνία, τὰς παραφορὰς, τὴν καταστροφὴν τῆς περιουσίας του, τὴν ἀηδίαν, ἣν πρὸς τὸν βίον ἠσθάνετο, τὴν ἀπόφρασιν αὐτοῦ ἢ αὐτοκτονήσῃ. Εἶπε τὰ πάντα, εὐκόλως δὲ δύναται τις νὰ φαντασθῇ ὅποια τις ὑπῆρξεν ἡ διήγησις ἐκείνη. Ὁ Μαυρίκιος παρέστησεν ἑαυτὸν μετὰ κρυφίας τινὸς αὐταρκειᾶς, ὡς ἦρωα τῆς ἀπογοητεύσεως, ὡς ποιητικὸν θῦμα τῆς πραγματικότητος τοῦ βίου. Τοσοῦτος εἶναι ὁ περὶ τὴν ἀνθρωπίνην ἀδυναμίαν τύφος! Ὑπῆρχον τότε ἐν τῇ κοινωνίᾳ θεωρεῖται τινὲς παριστώσαι τὴν ἀκολασίαν ὡς τὴν μόνην διέξοδον τῶν γενναίων ψυχῶν. Ὁ Μαυρίκιος ὑπέδειξε τοιοῦτόν τι, ἠτιάσατο δὲ τὴν γῆν καὶ τὸν οὐρανὸν καὶ μεμφόμενος τὴν κοινωνίαν ἄλλην, ἑαυτοῦ μόνον ἐφείσθη.

Ἡ Μαγδαληνὴ τὸν ἤκουε μετὰ λύπης ἅμα δὲ καὶ οἰκτου, ὅτε δ' ἔπαυσε λέγων, ἔμεινεν ἐπὶ πολὺ σιωπηλὴ καὶ σκεπτικὴ.

— Εἶναι παράδοξος ἱστορία, εἶπεν αἰφνης, ἀνυψοῦσα φαιδρῶς τοὺς ὠραίους αὐτῆς ὀφθαλμούς· δυστυχῶς ἀναγκάζομαι νὰ σοὶ ὁμολογήσω ὅτι τίποτε σχεδὸν δὲν ἐνόησα. Ὑπερβαίνει τὴν διάνοιαν πτωχῆς κόρης, ἐρχομένης ἐκ τῆς ἐπαρχίας, ὅπου ἔζησεν ἀπλῶς ἐν τῷ μέσῳ ἀνθρώπων τιμίῶν καὶ ὀλιγαρχῶν. Δὲν ἐσυνείθισα ἐκεῖ εἰς τὰ τοιαῦτα ἐκτακτὰ αἰσθήματα καὶ ἐφρόνουν μέχρι τοῦδε, ὅτι ἡ ζωὴ καίτοι ἔχουσα πολλὰς περιπετείας, εἶναι λαμπρὸν τοῦ θεοῦ δῶρον. Ἐξ ὧν εἶπες, τὸ μόνον σαφὲς εἶναι, ὅτι κατεσπατάλησας τὴν περιουσίαν σου καὶ ὅτι ἐγὼ μὲν δὲν ἔχω τίποτε, σὺ δ' ἔχεις ἄλλα τόσα. Δὲν εἶναι λόγος ἀπελπισίας. Ἀλλὰ εἶπέ μοι καὶ σὺ τώρα τί θὰ γείνης; τί θὰ κάμης; ἢ αὐτοκτονήσῃς; Δὲν εἶναι πλέον δυνατόν. Δὲν ἦλθον νὰ ἐπικαλεσθῶ τὴν περιουσίαν σου μόνον, ἀλλὰ πρὸ πάντων τὴν ἀγάπην σου. Καίτοι πτωχός, εἶσαι οὐχ ἥττον ὁ φυσικὸς καὶ νόμιμος προστάτης μου. Κρίνε καὶ σὺ. Αἱ μητέρες μας ἦσαν ἀδελφαί, ἀμφοτέραι μᾶς βλέπουσι καὶ μᾶς ἀκούουσιν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. Ὅτε ἔκρουσα τὴν θύραν σου, ὁ πατήρ σου μὲ ἔσφιγγεν εἰς τὰς ἀγκάλας του καὶ ἔγεινε ἡ ἀγαπητὴ αὐτοῦ θυγάτηρ. Ἐγὼ σὲ ἀντικατέστησα παρ' αὐτῷ, ἐγὼ ὑπῆρξα τὸ τελευταῖον τοῦ γήρατός του μεϊδίωμα, ἐγὼ παρέστην εἰς τὸν θάνατόν του, ἐγὼ ἔκλεισα τοὺς ὀφθαλμούς του. Ἀλλ' ὅμως ἀπορφανισθεῖσα καὶ δευτέρου, ἰδοὺ εὐρίσκω μόνη ἄνευ πόρων ζωῆς, ἄνευ προστασίας, πλὴν τῆς σῆς, ἐντὸς κόσμου πλήρους ἀγνώστων ὑφάλων. Μαυρίκιε, ἀποκρίνου, φρονεῖς ὅτι ἡ ζωὴ σου σοὶ ἀνήκει;

Ὑπὸ τὸ βῆρος τῶν καθικόντων τούτων τῶν ὡς κεραυνὸς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἐνσκηπτόντων, ὁ Μαυρίκιος ἐφρίξεν ἀναγκάζομενος νὰ ζήσῃ, ὅπως ἤθελε φρίξει ἄλλοτε ἀναγκάζομενος ἢ ἀποθάνῃ, ἐθεώρησε δ' ἑαυτὸν ὡς δεσμώτην,

ὅστις καθ' ἣν στιγμήν βλέπει λυομένας τὰς ἀλύσεις του, αἰσθάνεται ὅτι εἶτι μᾶλλον στερεοῦνται. Ἀπῆντησε δ' ἐκδηλῶν μεγίστην ἀπελπισίαν. Τί ἠδύνατο νὰ πράξῃ ὑπὲρ τῆς ἐξ-ἀδελφῆς του, ὁ ὑπὲρ ἑαυτοῦ μηδὲν δυνάμενος; Πῶς ἠδύνατο νὰ τὴν βοηθήσῃ ὁ ὑπὸ τὸ ἄχθος τῆς εἰμαρμένης καμπτόμενος;

— Φύγε, ἀναχώρησον, ἄφες με! ἀνέκραζεν ἐξ ἑαυτοῦ. Σεβάσθητι τὴν δυστυχίαν μου! μὴ μὲ ὑβρίζῃς ἐν τῇ ἀπογνώσει μου. Ἐκ τῆς ἀκτῆς, ἐφ' ἣς ἴστασαι, μὴ κάλει εἰς βοήθειαν τὸν πνιγόμενον, μὴ θέλε στήριγμα τὸν ὑπὸ τῆς θυέλλης σαλευόμενον κέλαμον!

— Φίλε, ἀπῆντησεν ἡ Μαγδαληνὴ, στήριχθῶμεν ὁ εἰς ἐπὶ τοῦ ἄλλου καὶ θέλομεν ἀντιστῆ εἰς τοὺς ἐναντίους ἀνέμους, τείνωμεν πρὸς ἀλλήλους χεῖρα βοήθειας καὶ θέλομεν σωθῆ τῶν ἀπειλούντων ἡμᾶς ὑδάτων, θέλομεν δὲ φθάσει ὁμοῦ ἐπὶ τῆς ἀκτῆς, ἐφ' ἣς οὐδ' ἐγὼ εὐρίσκωμαι, ὡς λέγεις. Ἐχε θάρρος, Μαυρίκιε! Ἀντὶ νὰ κλαίῃς τὴν τύχην σου καὶ νὰ θέλῃς νὰ ταφῆς, ἐγέρθητι. Ὁ θάνατος εἶναι ἄγονος ἐξίλασμός. Ζῆθι καὶ ἔσο τέλος ἀνὴρ. Ἡ πραγματικὸς μόνη εἶναι γόνιμος. ἀρκεῖ νὰ ἐνοῆ τις καὶ ἢ ἀγαπᾷ αὐτήν. Εἴμεθα μὲν πτωχοί, ἀλλὰ πρὸς τί ἐλάθομεν παρὰ τοῦ Θεοῦ τὸν νοῦν, τὴν ῥώμην καὶ τὴν ὑγείαν; Ὁ ἀπράξομεν, φίλε μου, ὅ,τι ἐπραξάν καλλίτεροί μας, ὅ,τι ἐπραξάν ἄλλοτε ἢ μαρκτησία καὶ ὁ ἰππότης. Ὁ ἀεργασθῶμεν ὡς τέκνα τοῦ Θεοῦ.

Ἡ ἰδέα αὕτη δὲν ἐφάνη καταγοητεύσασα τὸν Μαυρίκιον, ὅστις διὰ βιαίας χειρονομίας ἐξεδήλωσεν ὀργὴν καὶ περιφρόνησιν.

— Ὁ ἀκατασκευάσω παιγνίδια, αἶ; ἠρώτησεν ἀνασεῖων τοὺς ὄμους.

— Διατί ὄχι, ἐξάδελφε. Μήπως δὲν κατεσκευάσας παιγνίδια ὁ πατήρ σου; ἢ μήπως ἦτο ἀγενέστερος σοῦ;

Ὁ Μαυρίκιος ἠγέρθη, περιελθὼν δὲ δις τὸ δωμάτιον, ἔστη αἰφνης ἐνώπιον τῆς Μαγδαληνῆς.

— Ἀποφάσισον Μαυρίκιε! ἀνέκραζεν εὐτόλμως ἡ νέα.

— Λοιπὸν εὐχαριστήσου, εἶπε δι' ὕψους ἤκιστα φιλόφρονος. Ὁ ἀπράξω ὅ,τι δὲν ἤθελα βεβαίως πράξει ὑπὲρ ἑαυτοῦ, θὰ ζήσω.

— Εὐχαριστῶ, ἐξάδελφε! εἶπε συγκινηθεῖσα ἡ Μαγδαληνὴ. Εἶσαι ἀγαθός, ἤξευρα ὅτι δὲν θὰ μ' ἀποκρούσῃς, προσέθηκε λαμβάνουσα αὐτὸν τῆς χειρὸς. Ὁ ἀπαρακαλῶ τὸν Θεὸν νύκτα καὶ ἡμέραν νὰ ἐπιδαφιλεύῃ τὰς εὐλογίας του ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σου.

— Καλὰ, καλὰ, ἀπεκρίθη ὁ Μαυρίκιος ἀποσύρων τὴν χεῖρά του. Ὁ Θεὸς ἔχει τόσας ἀσχαλίας, ὥστε, μὰ τὴν ἀλήθειαν, δὲν ἀξίζει τὸν κόπον νὰ τὸν ἐνοχλῆς διὰ τοιαῦτα πράγματα. Ὁ ἀζήσω, ἀλλὰ μὲ τὴν συμφωνίαν, ὅτι ἀποῦ ε-

ΒΑΡΩΝ ΤΑΪΛΟΡ

Κατ' αὐτὰς ἀπεβίωσεν ἐν Παρισίοις ἀνὴρ δημοτικώτατος ὁ βαρὼν Ταίλορ γεννηθεὶς τῷ 1789 ἐν πατρὸς ἀγγλοῦ καὶ μητρὸς γαλλίδος. Πρὶν ἢ ὁ ἀνὴρ οὗτος ἀναφανῆ, κοινοτάτη ἦτο ἐν Γαλλίᾳ ἡ ἐξῆς παρωδία τοῦ στίχου τοῦ Ῥακίνα, καὶ ἐλέγετο ἀστεῖως περὶ τοῦ Θεοῦ ὅτι

Τροφὴν παρέχει ἄφθονον εἰς τὰς θνητὰ στρουθία
καὶ παύ' ἢ ἀγαθότης του ἐν τῇ φιλολογίᾳ.

Ἐπεξετείνετο δὲ τὸ παράπονον τοῦτο πλὴν τῆς ὁμοιοκαταληξίας τοῦ δευτέρου στίχου καὶ εἰς πᾶσαν ἄλλην τέχνην καὶ πνευματικὴν ἐργασίαν. Ἐλέγετο καὶ ἐπανελαμβάνετο καθ' ἐκάστην ὅτι μοιραία σύντροφος τῆς μεγαλοφυΐας εἶνε ἡ πενία, καὶ ὅτι οἱ συγγραφεῖς καὶ οἱ καλλιτέχναι εἶνε ἀπόκληροι τῆς Θεῆς Προνοίας, ἥτις ναὶ μὲν ἐχορήγησεν αὐτοῖς τὴν δόξαν, ἀλλ' ἠρνήθη αὐτοῖς τὸν πλοῦτον. Καὶ ἐμνημόνευον συγχοτάτων παραδειγμάτων καὶ διηγούντο θλιβερωτάτας ἱστορίας τοσοῦτων ποιητῶν, ζωγράφων, μουσικῶν, ἠθοποιῶν ἐπὶ τῆς ψάθης ἀποθανόντων, ἀφ' οὗ ἐξῆσαν βίαν ἀθλιωτάτων. Ἄσμά τι πολὺν χρόνον περιεχόμενον ἀνεκλήρυττε διὰ μυθολογικῆς ἐκφράσεως ὅτι:

Τοῦ Πηγᾶσου τὰ πτερὰ
ἔπασαν, ὦ, συμφορά...

καὶ τῶν ποιητῶν τὸ ἄρμα μαῦρον ἔγεινε φορεῖον
φέρων τοὺς μεγάλους ἄνδρας, φεῦ, εἰς τὸ Νοσοκομεῖον!

Ἀλλ' ὁ βαρὼν Ταίλορ ἀνέλαβε νὰ ποδεῖξῃ ὅτι ἄδικα ἦσαν τὰ ἐναντίον τῆς Θεῆς Προνοίας παράπονα καὶ αἱ μεμψιμοιρίαι, καὶ ὅτι οἱ μεγάλοι ἄνδρες μᾶλλον ἔπταιον, ἐὰν ἐνίοτε ἔζων ταλαιπωρούμενοι καὶ ἀπέθνησκον ἐν τῷ νοσοκομείῳ, ἢ μᾶλλον εἶπειν αὐτῇ αὕτη ἡ Θεῖα Πρόνοια ἐρατὴ καὶ ψιλαφρητὴ ἦλθεν ὑποδεικνύουσα αὐτοῖς τὸν τρόπον τῆς βελτιώσεως τῆς καταστάσεως αὐτῶν καὶ τῆς ἐξασφαλίσεως τοῦ μέλλοντός των.

Τῷ 1840 ὁ βαρὼν Ταίλορ ἐνεκαίνισε τὸ ἔργον τοῦ ἰδρύων τὸν Σύλλογον τῶν ἠθοποιῶν, ἀπαιτῶν παρ' αὐτῶν μηνιαίαν εἰσφορὰν λεπτὰ πενήτηκοντα.

Ἀκούετε; πενήτηκοντα λεπτὰ, μηδαμινὸν ποσὸν παραβαλλόμενον πρὸς τὸν μηνιαῖον αὐτῶν μισθόν. Ὅποτε ἐν διαστήματι τεσσαράκοντα ἐτῶν ὁ Σύλλογος οὗτος ἔχει νῦν πρόσδοτον διαρκῆ ἑκατὸν δύο χιλιάδων φράγκων, ἔχουσαν κεφάλαιον δύο ἑκατομμυρίων. Ἡ δὲ τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου ἐτησίαι εἰσφορὰ συμποσοῦται εἰς πενήτηκοντα χιλιάδας φράγκων, διατιθεμένη εἰς συντάξεις δι' ὧν ζῶσι πλήθος δυσμοίρων ἀνθρώπων. Εἶνε πλούσιος ὁ Σύλλογος οὗτος, εὐδαιμονεῖ, καὶ δύναται νὰ ἀναχαιτίσῃ σίαν δὴποτε τῆς τύχης ἐπῆρσιαν.

Κατὰ μικρὸν συνέστησαν καὶ ἕτεροι Σύλλογοι ὁ τῶν μουσικῶν, ὁ τῶν ζωγράφων, γλυπτῶν, ἀρχιτεκτόνων, χαρακτῶν, σχεδιαστῶν, ὁ τῶν

ξασφαλίσω τὴν τύχην σου, θὰ γείνω πάλιν ελεύθερος καὶ κύριος τῆς ἰδικῆς μου.

— Αὐτὸ ἐννοεῖται! εἶπεν ἡ νέα. Ἐγὼ ἤδη σχέδια διοργανώσεως, περὶ ὧν θὰ ὁμιλήσωμεν ἀδελφικῶς, εἶμαι δ' ἐκ προτέρων πεπεισμένη ὅτι θὰ τὰ ἐπιδοκιμάσῃς. Δύο μόνον ἔτη ζητῶ, ὅπως ἐγκατασταθῶ ἐν τῷ βίῳ, τῇ βοηθείᾳ σοῦ καὶ τοῦ Θεοῦ.

— Δύο ἔτη! ζητεῖς δύο ἔτη! ἀνέκραζεν ὁ νεανίας μετ' ἀνυποκρίτου ἐκπλήξεως.

— Σοὶ φαίνονται πολλὰ; Ἐσο βέβαιος, φίλε μου, ὅτι οὐδὲν θέλω παραμελήσει ὅπως συντάμω τὸν χρόνον τοῦτον τῆς δοκιμασίας.

Ἐν τούτοις ἡ Ὀρσολα μὴ ἀντέχουσα πλέον, ὤρμησεν ὡς ἀνεμοστρόβιλος εἰς τὸ δωμάτιον καὶ περιεπτύξατο τὸν Μαυρίκιον, ὅστις μετ' ἀθυμίας ἀπέκρουσε τὴν παταγώδη ταύτην ἐκδήλωσιν ἀκαίρου τρυφερότητος.

Ἰστάμενος παρὰ τὸ παράθυρον, ὠχρὸς καὶ ἀκίνητος, ἔστρεφεν ἀλλεπαλλήλως τὸ βλέμμα πρὸς τὰς δύο νεάνιδας, ἐσκέπτετο δὲ ὅτι ἀμφοτέραι ἀπ' αὐτοῦ ἐξηρτώοντο, καὶ ἐκὼν ἄκων ἐφύαττεν ἐκ μίσους καὶ ὀργῆς καὶ ἠσθάνετο ὀρέξεις θηρίου ἐφορμῶντος κατὰ τοῦ θύματος αὐτοῦ.

Ἡ ὦρα παρήρηχοτο, ἀνέβαλον λοιπὸν εἰς τὴν αὔριον τὴν διευθέτησιν τοῦ μέλλοντος, ὁ δὲ Μαυρίκιος συνώδευσε τὴν Μαγδαληνὴν μέχρι τῆς θύρας τοῦ μικροῦ ξενοδοχείου, εἰς ὃ εἶχε καταλύσει. Καθ' ὁδὸν ὑπέστη τὰς ἀπλοϊκὰς ἐρωτήσεις καὶ τὸν μαρὸν θαυμασμὸν τῆς Ὀρσολας, ἥτις ἐκλαμβάνουσα τὸν φωτισμὸν τῶν ὁδῶν ὡς σημεῖον ἀλάθησον δημοτελοῦς ἐορτῆς καὶ γνωρίζουσα ὄλους τοῦ ἡμερολογίου τοὺς ἀγίους, ἠρώτα ἀφελῶς ἂν ἡ φωταψία ἐγένετο πρὸς τιμὴν τοῦ ἀγίου Πολυκάρπου. Αἱ παιδαριώδεις αὗται ἐρωτήσεις, αἵτινες ἐν ἄλλοις καιροῖς ἤθελον διασκεδάσει εἰς ἄκρον τὸν Μαυρίκιον, ἠρέθιζον αὐτὸν ἔτι μᾶλλον. Ἐπιστρέφων διὰ τῆς ἐρήμου προκυμαίας, ἐρρίψε βλέμμα φθονερὸν πρὸς τὰ μαῦρα καὶ βαθέα τοῦ ποταμοῦ ὑδάτα, τὰ ὅποια ἐφαίνοντο τρόπον τινὰ ἐκκύοντα αὐτόν, ἐπανερχόμενος δ' εἰς τὸ δωμάτιόν του, ἐπορεύθη πρὸς τὸ κιβώτιον τὸ περιέχον τὰ πιστόλιά του, θεωρήσας δ' αὐτὰ ἐπὶ τινὰς στιγμὰς μετὰ πόθου καὶ μελαγχολίας.

— Κοιμήθητε, εἶπε τέλος, κλείων τὸ κιβώτιον, κοιμήθητε, πιστοὶ φίλοι, μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς ἀπελευθερώσεως, καθ' ἣν θέλω σὰς ἐξυπνίσει.

[Ἐπιτετα συνέχεια]

ΕΛΙΣΑ Σ. ΣΟΙΤΕΡ.

Ἐν Ἀμερικῇ ἐγένετο νέα ἐφαρμογὴ τοῦ τηλεφώνου. Ἐν Mansfield τῆς πολιτείας Ohio ἐτέθη τηλεφώνον ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐκκλησίας, τὸ ὁποῖον προῦρισται νὰ φέρῃ τὸν λόγον τῆς ἀληθείας τὸν ἐξερχόμενον ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ἱερέως μέχρι τῶν ὄτων ἐκείνων, ὅσους ἢ νόσους ἢ τὸ γῆρας ἀναγκάζουσι νὰ μένωσιν οἴκοι!

ἐφευρετῶν, βιομηχανῶν, ὁ τῶν μελῶν τῆς ἐκ-
παιδεύσεως. Ταυτόχροτως δὲ ὁ Ταίλσορ ἐμερί-
μνησε περὶ τῆς βελτιώσεως τοῦ Συλλόγου τῶν
γραμματέων καὶ τοῦ Συλλόγου τῶν δραματικῶν
συγγραφέων, οὓς ἄλλοι μὲν εἶχον ἰδρύσει, αὐτὸς
δὲ διαρκῶς ἐστερέωσεν.

Εἰξεύρετε δὲ ὅποιαν τινὰ περιουσίαν ἔχουσι
νῦν οἱ διάφοροι οὗτοι σύλλογοι; ἔχουσι 274
χιλιάδας φραγ. διαρκῆ πρόσδοσιν καὶ κεφάλαιον
7,500,000 φρ.

Εἰξεύρετε δὲ πόσα διενεμήθησαν εἰς συντά-
ξεις καὶ λοιπὰς βοηθείας ἀπόρων καὶ δυστυχῶν;
Ἐκατομμύρια τέσσαρα φράγκων.

Ἴδου ὁ ἀνὴρ καὶ ἰδου τὸ ἔργον αὐτοῦ!

Ὁ βαρὼν συνήθως ἐξεγείρετο τοῦ ὕπνου λίαν
ἄψέ. Ἀνεγίνωσκε δὲ πρὶν ἢ ἔτι καταβῆ τῆς
κλίνης τὰς ἐπιστολάς του, τὰς ἐφημερίδας, τὰ
νεωστὶ ἐκδοδομένα βιβλία. Πρωτῶν δὲ τινὰ περὶ
τὴν δεκάτην ὥραν τῆ 1867 εἰσελθὼν ὁ ὑπρέ-
της τῶ εἶπε.

«Κύριε, ξένος τις θέλει νὰ σας ἴδῃ.—Εἰπέ
τῷ ὅτι δὲν εἶμ' ἐδῶ.—Ἄλλ' αὐτὸς εἰξεύρει ὅτι
εἶσθε ἐδῶ, καὶ ἐπιμένει.—Τοῦλάχιστον ἐρώτησέ
τον πῶς ὀνομάζεται.

Μετ' οὐ πολὺ ἐπανελθὼν ὁ ὑπκρέτης λέγει·

—Κύριε, εἶνε ὁ κόμης Βίσμαρκ.

Εὐνόητος ὁ θαυμασμὸς καὶ ἡ ἀμηχανία τοῦ
δυσμοίρου βαρῶνος, ὅστις ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ κα-
ταβαίνει τῆς κλίνης, ἐνδύεται καὶ σπεύδει εἰς
τὴν αἴθουσάν του, εὐτελεῖς δωμάτιον κείμενον
ἐν τῷ τετάρτῳ ὀρόφῳ, ὑπεράνω τοῦ γραφείου
τῶν πέντε αὐτοῦ Συλλόγων.

Ὅντως ἦτο ὁ Βίσμαρκ.

«Κύριε κόμη, πόθεν ἡ τοιαύτη τιμὴ; . . .

—Ἐρχομαι νὰ σας συγχαρῶ καὶ νὰ σας εὐ-
χαριστήσω.

—Καὶ διατί;

—Διότι ἐν τῇ πρὸς τοὺς καλλιτέχναις ἀγα-
θότητί σας ἐπροστατεύσατε ἐπὶ εἰκοσιν ὅλα
ἔτη τοὺς συμπόλιτας μου. Ζωγράφους, οἵτινες ὑπὸ
τῆς πενίας δὲν ἠδύνατο νὰ ζήσωσιν ἐν Παρι-
σίοις. Ἐχορηγεῖτε εἰς αὐτοὺς χρήματα καὶ ἡ-
γοράζετε τὰς εἰκόνας των. Ἐπειτα δὲ καὶ τὸ
ὄνομά σας εἶνε γνωστὸν τοῖς πᾶσι διὰ τοῦτο
καὶ ἐνόμισα καθήκόν μου πρὶν ἢ ἀπέλθω ἐκ Πα-
ρισίων νὰ σας ἐπισκεφθῶ. . .»

Κρείττων οἶου δὴποτε πανηγυρικοῦ καὶ εὐ-
γλωττοτέρου εἶνε ἡ παράθεσις ἀριθμῶν τινῶν,
παριστῶντων τὰ τοῖς πᾶσι γνωστὰ καὶ ἐν βι-
βλίοις καταγεγραμμένα ποσά, ἅτινα αὐτὸς εἶχε
καταθέσει, οὐδ' ὅπως ὑπολογιζομένων τῶν ἀμε-
τρήτων χρυσῶν νομισμάτων ἅτινα εἶχε προσφέ-
ρει ἰδιαιτέρως, καὶ ὧν οὐδὲν ἔγνος ἀπέμεινεν ἵνα
μαρτυρηθῇ περὶ τῆς γενναιοῦτος καὶ τῆς φι-
λανθρωπίας τοῦ ἀνδρός.

Ἴδου λοιπὸν τί κατέθεσεν ἐξ ἰδίων ἐν ταῖς
ὑπ' αὐτοῦ ἰδρυθεῖσι Συλλόγοις.

Εἰς τὸν τὸν Σύλλογον τῶν ἠθοποιῶν . . .	φρ. 7,318
Εἰς τὸν τὸν μουσικῶν . . .	» 4,405
» » » καλλιτεχνῶν, ζωγράφων κλπ. . .	» 5,918
» » » ἐφευρετῶν καὶ βιομηχανῶν . . .	» 6,140
» » » μελῶν τῆς ἐκπαιδεύσεως . . .	» 3,324
τουτέστι	φρ. 27,105

Ἡ δὲ σημερινὴ κατάστασις ἐκάστου τῶν Συλ-
λόγων τούτων ἔχει ὡς ἑξῆς.

Ὁ τῶν ἠθοποιῶν	ἔχει φρ. 91,300
» » καλλιτεχνῶν	» » 48,000
» » ἐφευρετῶν κλπ.	» » 9,465
» » μελῶν τῆς ἐκπαιδεύσεως	» » 5,590
τουτέστι	φρ. 123,055

Ὁ βαρὼν Ταίλσορ παρέδωκεν εἰς τὸν Σύλλο-
γον τῶν λογίων 440,000 φρ. ἐξ' ὧν εἰσπράττε-
ται πρόσδοσις 20,556, εἰς δὲ τὸν τὸν δραματι-
κῶν συγγραφέων 23,000 ἐκπροσωποῦντων πρό-
σοδον 1150 φρ. Τὸ δὲ κεφάλαιον πασῶν τούτων
τῶν προσόδων εἶνε 5,966.280 φρ. Ἐάν δὲ εἰς
τὰ ποσά ταῦτα προσθέσωμεν 3,250,000 φρ.
διανεμηθέντων ὑπὸ πάντων τῶν συλλόγων τού-
των εἰς βοηθείας καὶ συντάξεις, ἔχομεν τὸ οὐκ
εὐκαταφρόνητον ποσὸν τῶν 9,216,280 φρ.
ἅτινα ἐν τεσσαράκοντα ἔτεσι συνήγαγεν ἡ ἀκα-
τάβλητος δραστηριότης ἐνὸς καὶ μόνου ἀνθρώ-
που.

Ο ΓΑΜΟΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Σμάιλς].

Ἐάν ὁ Θεὸς ἤθελε νὰ δώσῃ εἰς τὸν ἀνδρᾶ τὴν γυναῖκα
ὡς κύριον, θὰ ἐλάμβανεν αὐτὴν ἐκ τῆς κεφαλῆς, ἐὰν ἤ-
θελε νὰ καταστήσῃ δούλην του, ἤθελε παραλάβει ἐκ
τῶν ποδῶν, ἀλλὰ θέλων νὰ καταστήσῃ σύντροφον, ἔ-
πλασεν αὐτὴν ἐκ τῶν πλευρῶν του.

Ἄ γ. Ἀὐγουστίνος.

Ὁ χαρακτήρ τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν γυναικῶν
ἰσχυρῶς συνδέεται καθ' ὅλας τὰς περιόδους τοῦ
βίου διὰ τῆς ἀμοιβαίας αὐτῶν κοινωνίας. Ἐμὴλή-
σαμεν προηγουμένως περὶ τῆς ἐπιδράσεως τῆς
μητρὸς ἐπὶ τῆς μορφώσεως τοῦ χαρακτῆρος τῶν
παίδων. Ἡ μήτηρ διαπλάττει τὴν ἠθικὴν ἀτμο-
σφαῖραν, ἐν ἣ τὰ τέκνα βιοῦσι καὶ δι' ἧς τρέ-
φεται ὁ νοῦς αὐτῶν καὶ ἡ καρδιά, ὅπως τρέφει-
ται διὰ τῆς φυσικῆς ἀτμοσφαιρας, ἢ ἀναπνεύσει,
τὸ σῶμα αὐτῶν. Ἡ γυνὴ οὐ μόνον κατὰ πρό-
νοιαν ὠρίσθη νὰ παρέχῃ τὴν τρυφερωτέραν ἐπι-
μέλειαν καὶ φροντίδα εἰς τὰ νεογνά, καθιστα-
μένη ἢ πρώτη ἐπιμελήτρια τῆς παιδικῆς ἡλι-
κίας, ἀλλ' ἐτέθη ὡσαύτως ὀδηγὸς καὶ σύμ-
βουλος τῆς νεότητος, θεματοφύλαξ τῶν μυστι-
κῶν καὶ σύντροφος τοῦ τελείου ἀνδρός, ὑπὸ
τὰς διαφορὰς ἰδιότητος τῆς μητρὸς, τῆς ἀδελ-
φῆς, τῆς μνηστῆς καὶ τῆς συζύγου. Τέλος ἡ γυνὴ
ἐπιδραῖ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον, πρὸς τὸ κα-
λὸν ἢ τὸ κακόν, ἐπὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ ἀνδρός.
Τὰ ἔργα καὶ τὰ ἀμοιβαία καθήκοντα τῶν ἀν-

δρῶν καὶ τῶν γυναικῶν ἐν τῇ κοινωνίᾳ εὐκρινῶς
διεκριθῆσαν ὑπὸ τῆς φύσεως. Ὁ Θεὸς ἐπλασε
τὸν ἀνδρᾶ καὶ τὴν γυναῖκα ὅπως ἐκάτερος ἐκ-
πληρᾷ τὸ ἴδιον αὐτοῦ ἔργον, μὴ ἐξεργόμενοι
τῶν διαγεγραμμένων ἐκατέρῳ ὀρίων. Δὲν δύνα-
ται ν' ἀνταλλάξωσι θέσιν καὶ νὰ τελέσῃ ὁ εἰς
τὰ ἔργα τοῦ ἄλλου. Ἡ γυνὴ καὶ ὁ ἀνὴρ ἔχουσιν
ἐκάτεροι ἴδιαν ὑπαρξίν, διατελοῦσιν ὁμοῦ ἀμ-
φότεροι εἰς σχέσεις στενωτάτας. Εἶναι ἀμφοτέ-
ροι ἀναγκαῖοι εἰς τὴν ἀνθρωπότητα διὰ τὰς ἀ-
νάγκας τῆς φυλῆς, καὶ ὁσάκις πρόκειται τὸ πρό-
βλημα τῆς κοινωνικῆς προόδου, ἡ ἀμοιβαία αὐ-
τῶν συνδρομὴ εἶναι ἀπαραίτητος.

Καίπερ ὄντες σύντροφοι καὶ ἴσοι, αἱ δυνάμεις
αὐτῶν εἶναι ἄνισοι. Ὁ ἀνὴρ ἔχει πλείω μυϊ-
κὴν δύναμιν, καὶ σκληρότερον τὸ ἦθος ἢ γυνὴ
εἶναι λεπτοφυεστέρα, εὐαισθητοτέρα καὶ νευρι-
κωτέρα. Ὁ ἀνὴρ διαλάμπει διὰ τῶν δυνάμεων
τῆς κεφαλῆς, ἡ γυνὴ διὰ τῶν ἀρετῶν τῆς καρ-
δίας· καίτοι δὲ καὶ παρ' αὐτῇ ἡ κεφαλὴ διοικεῖ,
ἡ καρδιά ὁμοῦ ἐπιδραῖ. Ἀμφοτέροι εἶναι καλῶς
ὠργανωμένοι διὰ τὰς ἀμοιβαίας λειτουργίας
τῆς ζωῆς· τὸ νὰ ἐπιβάλῃ δὲ τις τῶ ἀνδρὶ ἔργα
γυναικεῖα εἶναι τι ἀνόητον, ὅσον καὶ τὸ ἀνάπα-
λιν. Ὑπάρχουσιν ἐνίοτε ἀνδρες ὁμοιάζοντες πρὸς
γυναῖκας, καὶ γυναῖκες ὁμοιάζουσαι πρὸς ἀνδρας,
ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον εἶναι τι ἐξαιρετικόν.

Ἄλλοτε ἐδογματίζον περὶ τῆς γυναικὸς ὅτι
τὴν κυριωτέραν ἀφορμὴν πρὸς θαυμασμὸν αὐτῆς
ἀπετέλει ἡ ἀδυναμία της καὶ τὸ ὑποτελεῖς. Κατὰ
τὸν Ριχάρδον Στὴλ «ἔπρεπε νὰ ἔχῃ ἀξιώραστον
γλυκύτητα, δειλίαν περιπαθῆ, καὶ ὅλας τὰς χά-
ριτας τὰς διακρινοῦσας αὐτὴν ἀπὸ τοῦ ἀνδρός,
εἰς δὲ ὀφείλει ὑποταγῆν, ἀλλὰ διὰ τρόπου αὐξά-
νοντος ἐτι τὰ θέλγητρά της». Κατὰ τὸ δόγμα
τοῦτο, ἔπρεπε νὰ καλλιερῶμεν τὰς ἀδυναμίας
μᾶλλον τῆς γυναικὸς παρὰ τὰς δυνάμεις, τὰς
μωρίας της μᾶλλον ἢ τὴν φρόνησιν. Ἐπρεπε νὰ
κατασκευάσωμεν πλάσμα ἀσθενές, δειλόν, πο-
λύδακρυ, ἄ-ευ ἤθους, ὑποτελεῖς ὅλως, καὶ μόνον
τόσην διάνοιαν ἔχον ὥστε νὰ ἐννοῇ τὰ μηδαμινὰ
ἐκεῖνα πράγματα, τὰ ὅποια τὸ ἀνδρικὸν φύλον
ἤθελε ζητήσει· ἔπρεπε ν' ἀναθρέψωμεν αὐτὴν οὕ-
τως ὥστε νὰ χροσιμεύῃ τῷ ἀνδρὶ ὡς κόσμημα
μᾶλλον ἢ ὡς σύζυγος, μήτηρ, φίλη, ὡς δὲ τέλος
λογικόν.

Νομίζομεν ὅτι ἡ συνήθεια τοῦ ν' ἀναπτύσσων-
ται καὶ θεραπεύωνται αἱ ἀδυναμίαι μᾶλλον ἢ
αἱ δυνάμεις τῆς γυναικὸς, ὅπως ἀποβῆ ἐπαγω-
γοτέρα, εἶναι κακὴ, διότι οὕτως ἀποβάλλει τὴν
αὐτοβουλίαν της· ἡ δὲ εὐαισθησία αὐτῆς ἀπο-
κᾶται διὰ τῆς θυσίας τῆς φυσικῆς καὶ ἠθικῆς
υγείας. Ἐν τοιαύτῃ καταστάσει οὐσα δὲν ζῆ,
δὲν ἐργάζεται, δὲν ὑπάρχει εἰμὴ καθόσον ἀπαντᾷ
συμπαθείας· ἐνδύεται ὅπως ἀρέσκη, καὶ ἐπιφορ-
τίζεται μὲ θέλγητρα χάριν τῆς ἐκλογῆς. Ἀσθε-
νῆς, τρέμουσα, ὑποτελεῖς διατρέχει τὸν κίνδυ-

νον νὰ κατασταθῇ ἡ προσωποποιήσις ἢ ζωσὴ
τῆς ἰταλικῆς παροιμίας «εἶναι τόσον καλὴ, ὥστε
δὲν εἶναι καλὴ διὰ τίποτε».

Ἄφ' ἑτέρου δὲ ἡ ἀνατροφή τῶν νέων ἀμαρτά-
νει διότι ὑποτρέφει τὸν ἐγωϊσμὸν· ἐνῶ εἰς τοὺς
παῖδας ἀναπτύσσεται ἡ σκέψις ὅτι μόνον ἐπὶ τὰς
ἰδίας δυνάμεις πρέπει νὰ ἐπιβίωσιν, ὅπως δια-
χαράξωσιν ὁδὸν ἐν τῇ κόσμῳ, εἰς τὰς νέας τοῦ-
ναντίον ἐνθαρρύνονται αἱ ἰδέαι ὅτι πρέπει νὰ
ἐξαρτῶνται ἐξ ὀλοκλήρου παρὰ τῶν ἄλλων, ἐμ-
πνεομένης τῆς δυσπιστίας εἰς τὰς ἰδίας δυνά-
μεις καὶ ἐνεργείας. Οὕτω δ' ἐπὶ ζημίᾳ τῶν αἰ-
σθημάτων τῆς καρδίας, ἀναπτύσσεται εἰς τοὺς
ἀνδρας μὲν ἡ νόησις, ἐπὶ ζημίᾳ δὲ τῆς νοήσεως
ἡ καρδιά εἰς τὰς γυναῖκας.

Εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι αἱ μεγαλειότεραι
τῶν ἀρετῶν παρὰ τῇ γυναικὶ ἀναφαίνονται διὰ
τῆς μετὰ τῶν ὁμοίων της κοινωνίας, ἐκδηλού-
μεναι διὰ τῶν αἰσθημάτων αὐτῆς. Ἡ γυνὴ εἶ-
ναι ὁ φύλαξ, ὃν ἡ φύσις ἔδωκεν εἰς τὴν ἀνθρω-
πότητα· ἀσχολεῖται περὶ παντός δυστυχούς ὄν-
τος, εἶναι τὸ ἀγαθοποιὸν πνεῦμα, τὸ προϊστά-
μενον τῆς οἰκογενειακῆς ἐστίας, ἐν ἣ δημιουργεῖ
ἐνδιαίτημα γαλήνιον καὶ εὐχάριστον, πρόσφο-
ρον εἰς ἀνάπτυξιν τοῦ χαρακτῆρος ὑπὸ τοὺς ἀ-
ρίστους τύπους. Ἡ γυνὴ κατὰ φύσιν εἶναι συμ-
παθὴς, γλυκεῖα, ὑπομονητικὴ, ἐτοιμὴ ν' ἀπαρ-
νηθῇ ἑαυτήν. Ὁ τρυφερὸς αὐτῆς ὀφθαλμὸς καὶ
εἰλικρινὴς διαχέει πανταχοῦ λάμψιν, θερμαίνει
τὴν ψυχρότητα, ἀνακουφίζει τὴν συμφορὰν καὶ
διασκεδάζει τὴν λύπην. Ἡ γυνὴ ἐπανομασθῆ
«ἄγγελος τῶν δυστυχῶν» διότι πάντοτε εἶναι
ἐτοιμὴ νὰ βοηθῆσῃ τοὺς ἀσθενεῖς, ν' ἀνυψώσῃ
τοὺς πεπτωκότας καὶ νὰ παρηγορήσῃ τοὺς τε-
θλιμμένους. Γυνὴ πρώτη ὠκοδόμησε καὶ ἐπροϊ-
κοδόμησε νοσοκομεῖον. Πολλάκις δ' ἐλέγχθη ὅτι
πανταχοῦ ὅπου ἀνθρώπινον ὄν πάσχει, γυναῖκα
καλεῖ διὰ τῶν ἀναστεναγμῶν του εἰς βοήθειαν.

Ἄφου λοιπὸν αἱ σπουδαιότεραι τῶν ἀρετῶν
τῆς γυναικὸς καταδεικνύονται διὰ τῆς συμπα-
θείας καὶ τῆς στοργῆς, ἀνάγκη ν' ἀναπτυχθῇ
παρ' αὐτῇ καὶ ἐπιρρωσθῇ τὸ εὐγενὲς ἦθος, καὶ
ἐνωρὶς νὰ διδαχθῇ νὰ στηρίξῃ τὰς ἐλπίδας της
ἐφ' ἑαυτήν, καὶ νὰ δεσπόζῃ ἑαυτῆς. Ἡ εὐτυχία
τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ ἀνδρός ἐξαρτᾶται κατὰ
μέγα μέρος ἐκ τῆς ἀτομικῆς τελειότητος τοῦ
χαρακτῆρος αὐτῶν· αὐτὸ δὲ τὸ πνεῦμα τῆς αὐ-
τοβουλίας, τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ τῆς ὀρθῆς καλ-
λιεργείας τῶν διανοητικῶν προτερημάτων, ἐνού-
μενον πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν αἰσθημάτων καὶ
τῆς συνειδήσεως, καθιστᾷ τὴν γυναῖκα ὠφελιμω-
τέραν ἐν τῷ βίῳ καὶ εὐτυχεστέραν.

Ὅπως ἡ κοινωνία στηρίξῃ τὰ θεμέλια αὐτῆς
ἐπὶ ὀμαλοῦ ἐδάφους καὶ ὑψηλοῦ, πρέπει ἀναγκαι-
ως ἡ ἀνατροφή τῶν δύο φύλων νὰ συμβαδίζῃ ἐν
ἄρμονίᾳ καὶ ἐν ἴσῳ βήματι.

Ἡ ἀγνόησις τῶν γυναικῶν ἀπαιτεῖ τὴν ἀγνόη-

τητα τῶν ἀνδρῶν, ὁ αὐτὸς ἠθικὸς νόμος ἐφαρμόζεται εἰς ἀμφοτέρους· θέλουσι δὲ κλονισθῆ τὰ θεμέλια τῆς ἀρετῆς, ἀν διαδοθῆ ἔτι μᾶλλον ἢ γνώμη, ἢ δυστυχῶς ἐπικρατούσα, ὅτι ὡς ἐκ τῆς διαφορᾶς τοῦ φύλου ἐπιτρέπεται εἰς τὸν ἄνδρα νὰ καταφρονῇ τὴν ἠθικὴν ἀποιεῖ, ἐνῶ ἡ γυνὴ τοῦτο πράττουσα θέλει δι' ὅλου αὐτῆς τοῦ βίου παραβλάψει τὴν φήμην αὐτῆς καὶ τὴν ὑπαρξιν. Ἀνάγκη λοιπὸν ἡ κοινωνία νὰ εἶναι ἀγνή καὶ ἐνάρετος, ὁ ἀνὴρ καὶ ἡ γυνὴ ν' ἀποφεύγῃ πᾶσαν πρᾶξιν, ἥτις προσβάλλει τὴν καρδίαν, τὸν χαρακτῆρα, τὴν συνείδησιν, καὶ νὰ ἀποφεύγῃ ταῦτα ὡς δηλητήριο, ὅπερ ἄπαξ πινόμενον ἐπιφέρει συνεπίαις, αἵτινες δὲν δύνανται ῥιζικῶς νὰ θεραπευθῶσιν, ἀλλὰ καταλείπουσι τὰ ἔγνη τῆς καταστροφῆς εἰς τὴν εὐτυχίαν τοῦ μέλλοντος.

Ἐνταῦθα ἐπιτραπήτω ἡμῖν νὰ θίξωμεν ζήτημα λεπτόν, ὅπερ καίτοι ἔχει διὰ τὴν ἀνθρωπότητα καθολικὸν διαφέρον καὶ ἀποροφᾷ τὴν προσοχὴν αὐτῆς, ὁ ἠθικολόγος ἀποφεύγει νὰ ποιῆσῃ περὶ αὐτοῦ λόγον, ὁ παιδαγωγὸς ἀπομακρύνει αὐτό, οἱ δὲ γονεῖς ἀποτρέπουσιν ἀπ' αὐτοῦ τὴν προσοχὴν τῶν νέων. Θεωρεῖται ἄτοπον νὰ γίνεσθαι λόγος περὶ τοῦ ἀμοιβαίου ἔρωτος τῶν δύο φύλων, αἱ δὲ μόναι ἔνοιοι, ἅς λαμβάνουσιν αἱ νέαι, προέρχονται ἐκ τῶν ἔρωτικῶν διηγήσεων, αἵτινες ἀδύνατον νὰ μὴ φθάσωσιν εἰς τὰς ἀκοῆς των, καὶ ἐκ τῶν μυθιστορημάτων, ἅτινα πληροῦσι τὰς βιβλιοθηκᾶς των. Αὐτὸ τὸ ἰσχυρὸν καὶ κραταῖον αἰσθημα, αὐτὴ ἡ ἀνάγκη τοῦ ἀγαπᾶν, — ἦν ἡ φύσις κατὰ σοφὴν πρόνοιαν ἐνέπνευσε τῶσφ μεγάλῃν εἰς τὴν γυναῖκα, ὥστε κατέχει πάντα αὐτῆς τὸν βίον εἰς τὴν ἱστορίαν, ἐνῶ εἰς τὸν ἄνδρα εἶναι συνήθως ἀπλοῦν ἐπεισόδιον, — αὐτὸ τὸ αἰσθημα, λέγω, συνήθως ἀφίεται εἰς τὰς ἰδίαις κλίσεις ἀνευ καταστολῆς, ἀνευ ὀδηγοῦ καὶ διευθύνσεως.

Καίτοι ἡ φύσις ἐν γένει ἀποθεῖ πάντα κανόνα καὶ πᾶσαν ὑπακοὴν εἰς τὰ τοῦ ἔρωτος, εἶναι ὅμως δυνατὸν νὰ ἐμφυτεύσωμεν εἰς τοὺς νέους σκέψεις ὀρθὰς περὶ τοῦ χαρακτῆρος, ὅπως διακρίνωσιν τὸ ἀληθὲς τοῦ ψευδοῦς, καὶ νὰ συνειθίσωμεν ἐνωρὶς νὰ ἐκτιμῶσιν τὰς ἀρετὰς τῆς ἀγνότητος καὶ τῆς ἠθικῆς ἀκεραιότητος, ἀνευ τῶν ὁποίων ὁ βίος καθίσταται θέατρον μωρίας καὶ παθημάτων. Βεβαίως θὰ ἦτο δύσκολον νὰ συμβουλευθῇ τις εἰς τοὺς νέους ν' ἀγαπῶσι σωφροβῶως, διδασκαλία ὅμως τῶν γονέων δύνανται νὰ προασπίσῃ αὐτοὺς κατὰ τῶν ἀνοήτων παθῶν καὶ καταφρονητέων, ἅτινα σφετερίζονται τὸ ὄνομα τοῦ ἔρωτος. «Ὁ ἔρως, εἶπον, ἐν τῇ συνήθει συνεκδοχῇ τῆς λέξεως, εἶναι μανία» ἀλλ' ὁ ἔρως ἐν τῇ καθαρότητι αὐτοῦ, ἐν τῷ μεγαλείῳ, ἐν τῇ αὐταπαρνήσει εἶναι οὐ μόνον συνέπεια, ἀλλὰ καὶ ἀπόδειξις τῆς ἐξεχούσης ἠθικῆς καταστάσεως τῶν ἀνθρώπων. Τὸ αἰσθημα πρὸς τὸ κάλλος τὸ ἐσωτερικόν, ἢ λήθη ἑαυτοῦ ἐν τῷ θαυμασμῷ

δὲν γεννᾷ, τὸ πᾶν ἀποδεικνύει ὅτι ἔχει ἐπιδρασιν ὑψηλοτέραν καὶ ἐνδομυχωτέραν εἶναι ὁ θρίαμβος τῶν γενναίων ἐν ἡμῖν φρονημάτων κατὰ τοῦ ἐγώισμου τῆς ἡμετέρας φύσεως.

Χάρις εἰς τὸ εὐγενὲς αὐτὸ πάθος ὁ κόσμος διατελεῖ ἀενάως δροσερός καὶ νέος. Ὁ ἔρως ἀποτελεῖ τὸ διηνεκὲς ἄσμα τῆς ἀνθρωπότητος· διαχέει λάμψιν ἐπὶ τῆς νεότητος καὶ περιβάλλει τὴν ὄριμον ἡλικίαν δι' εἶδος φωτεινοῦ στεφάνου. Δοξάζει τὸ παρὸν διὰ τοῦ φωτός, ὅπερ ἐκπέμπει εἰς τὸ μέλλον, καὶ φωτίζει τὸ μέλλον διὰ τῶν προπεμπομένων ἀκτίνων. Ὁ ἔρως, ὅταν εἶναι προῖον τῆς ἀξίας καὶ τοῦ θαυμασμοῦ, μεγαλύνει καὶ ἐξαγνίζει τὸν χαρακτῆρα· χειραφετεῖ ἡμᾶς ἀπὸ τῆς δουλείας ἡμῶν αὐτῶν· εἶναι ἀφιλοκερδῆς, διότι εὐρίσκει ἐν ἑαυτῷ τὴν ἰδίαν ἀνταμοιβήν, ἐμπνέει τὴν γλυκύτητα, τὴν συμπάθειαν, τὴν ἀμοιβαίαν πίστιν. Ὁ ἀληθὲς ἔρως ὑψοῖ τὴν διάνοιαν. Ὁ ποιητὴς Βρόννιγκ εἶπεν ὅτι δὲν ὑπάρχει ἔρως, ὅστις κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον δὲν καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον συνετόν. Οἱ μᾶλλον δὲ ἀνεπτυγμένοι τὸν νοῦν ἄνθρωποι, κάλλιον τῶν μὴ τοιούτων ἠγάπησαν. Τὸ αἰσθημα μάλιστα τοῦτο πολλάκις ἐξεγείρει προτερήματα τέως ὑπνώττοντα, καὶ ἀγνωστα οὕτω διατελοῦντα· ἀνυψοῖ τὴν ἐμπνευσιν, δίδει εἰς τὴν ψυχὴν διάχυσιν καὶ ἀκονίζει τὰς διανοητικὰς δυνάμεις. Εἰς τῶν ὠραιότερων φιλοφρονητικῶν λόγων, ἐξ ὧν ἐγένοντο πρὸς γυναῖκας, εἶναι ὁ τοῦ Steel εἰπόντος εἰς τὴν λαίδην Ἐλισάβετ Hastings ὅτι ὁ πρὸς αὐτὴν ἔρως ἦτο ἡ τελευταία ἀνατροφή, ἢ ἡδύνατό τις νὰ λάβῃ. Ἰπὸ τὴν ἐποψὴν ταύτην θεωρουμένη ἡ γυνὴ εἶναι ὁ ἀριστος ἀνατροφεὺς, διότι μᾶλλον παντὸς ἀνατρέφει μετὰ συμπαιθείας καὶ ἔρωτος.

Λέγεται ὅτι οὔτε ὁ ἀνὴρ, οὔτε ἡ γυνὴ δὲν δύνανται νὰ ἔχωσι πλήρη πείραν τοῦ βίου πρὶν ἢ ἀναμιχθῶσιν εἰς τὰ τοῦ κόσμου, διὰ τῶν ἀμοιβαίων αὐτῶν συμπαιθειῶν συνεργαζόμενοι. Ἐὰν ἡ γυνὴ δὲν εἶναι γυνὴ πρὶν ἢ γνωρίσῃ τί ἐστὶν ἔρως, ἐπίσης καὶ ὁ ἀνὴρ· εἶναι ἀναγκαῖοι ὁ εἰς πρὸς τὸν ἕτερον ἀμοιβαίως συμπληροῦντες τὰς ἀτελείας των.

Πρέπει δὲ ἀναγκαίως νὰ ὑπάρχῃ ἐνότις ἰδεῶν καὶ αἰσθημάτων, ὅπως ἡ διὰ τοῦ ἔρωτος ἐνωσις ἐν τῷ γάμῳ ἔχῃ βᾶσιν τὴν ἀμοιβαίαν ἐκτιμῆσιν. Δὲν ὑπάρχει ἔρως ἀληθὴς, οὐδὲ διαρκὴς, λέγει ὁ Φίχτε, ἀνευ ἀμοιβαίας ἐκτιμῆσεως· πᾶσα ἄλλη σχέσις φέρει θλίψεις καὶ εἶναι ἀναξία εὐγενοῦς καρδίας. Δὲν δύνανται τις δ' ὄντως ν' ἀγαπήσῃ ὅ,τι ἐστὶ φανῶλον, πρέπει νὰ δύνανται νὰ ἐκτιμᾷ καὶ νὰ σέβηται ὅ,τι θαυμάζει. Ἐν ἐνὶ λόγῳ ἡ ἀληθὴς ἐνωσις πρέπει νὰ ἔχῃ θεμέλιον τὰς ἀρετὰς τοῦ χαρακτῆρος, αἵτινες διοικοῦσιν ἐν τῷ ἰδιωτικῷ βίῳ, ὅπως καὶ ἐν τῷ δημοσίῳ.

Ἰπάρχει ὅμως τι ἀνώτερον τοῦ σεβασμοῦ καὶ

τῆς ἐκτιμῆσεως ἐν τῷ γάμῳ μεταξὺ ἀνδρῶς καὶ γυναικός, ὑπάρχει αἰσθημα βαθύτερον, τρυφερότερον, ὅπερ οὐδέποτε ὑφίσταται μεταξὺ ἀνδρῶν, οὐδὲ μεταξὺ γυναικῶν. «Ὡς πρὸς τὴν ἀμοιβαίαν στοργήν, λέγει ὁ Νιθαναὴλ Hawthorne, ὑπάρχει πάντοτε ἀβυσσὸς ἀδιάβατος μεταξὺ ἀνδρῶς καὶ ἀνδρός· οὐδέποτε δύνανται νὰ συνταυτισθῶσιν εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτό. Ὁ ἀνὴρ οὐδέποτε εὐρίσκει ἄκραν καὶ ἐγκάρδιον προστασίαν καὶ βοήθειαν εἰς ἄλλον ἄνδρα, ἔστω καὶ ἂν οὗτος εἶναι ὁ φιλτατος τῶν φίλων του, ἀπαντᾷ ὅμως τὸ τοιοῦτον εἰς τὴν γυναῖκα εἴτε μήτηρ εἶναι αὐτῆ, εἴτε ἀδελφὴ, εἴτε σύζυγος.

Ὁ ἄνθρωπος εἰσέρχεται εἰς νέον κόσμον εὐφροσύνης, συμπαιθειῶν καὶ ἀνθρωπίνων συμπεριόντων διὰ τῆς θύρας τοῦ ἔρωτος· αὐτὸς δὲ ὁ νέος κόσμος εἶναι ἡ ἐστία του—ἡ ἐστία, ἢν κατασκευάζει,—ὄλως ἄλλοια οὔσα τῆς ἐστίας τῆς πατρικῆς, ἀλλὰ δίδουσα αὐτῷ καθεκᾶστην διαδοχικὴν χαρὰν καὶ πείραν νέαν. Ἐνίοτε ἐν τῷ νέῳ αὐτῷ κόσμῳ εὐρίσκει δοκιμασίας σκληρὰς καὶ θλίψεις, ἀλλὰ καὶ ἐκ τούτων συλλέγει τὰ ἀρίστα διδάγματα. «Ὁ οἰκογενειακὸς βίος, εἶπεν ὁ Saint Beuve, εἶναι πλήρης ἀκανθῶν καὶ μεριμνῶν, αἱ ἀκανθαὶ ὅμως αὐταὶ φέρουσι καρπούς, ἐνῶ αἱ λοιπαὶ ἀκανθαὶ τοῦ βίου εἶναι ἀκαρποὶ». Ἀλλαγῶν δὲ εἶπεν «Ἐν ὀρισμῆν τιρὶ ἡλικίᾳ, ἐὰν ὁ οἶκος δὲν κατοικηθῇ ὑπὸ παιδῶν, θὰ πληρωθῇ ὑπὸ ἀνοησιῶν καὶ ἐλαττωμάτων».

Ὅταν ὁ βίος ἀποκλειστικῶς περισπᾶται εἰς τὰς ὑλικὰς ὑποθέσεις, τείνει ἀδιαλείπτως εἰς τὸ νὰ συμικρύνῃ καὶ σκληρύνῃ τὸν χαρακτῆρα· ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν ὅμως τῆς οἰκογενείας ὁ νοῦς ἀποσπᾶται συγγάκις ἐκ τῶν ὑλικῶν ἐνασχολήσεων τοῦ κέρδους, ὑψοῦται ἐκ τῆς καθημερινῆς τετριμμένης πράξεως καὶ φέρεται εἰς τὸν γὰν τῆς οἰκίας, ὅπου ἀνευρίσκει ἀνακούφισιν καὶ γαλήνην.

Ὁ ἀληθὴς χαρακτῆρ τοῦ ἀνδρῶς ἀναγνωρίζεται κάλλιστα μᾶλλον ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτοῦ οἴκῳ ἢ ἀλλαγῶν, καὶ αἱ πρακτικαὶ αὐτοῦ γνώσεις καταδεικνύονται ἐν τῷ τρόπῳ, δι' οὗ διοικεῖ τὰ ἴδια πράγματα μᾶλλον ἢ τὰς ὑποθέσεις τῆς μεγαλειτέρας σπουδαιότητος. Ὁ ἄνθρωπος δύνανται εἰς τὰς ἐξωτερικὰς ὑποθέσεις ν' ἀφιέρωσῃ ὅλον τὸν νοῦν του, ἐὰν θέλῃ ὅμως νὰ εἶναι εὐτυχῆς πρέπει ἡ καρδία του νὰ μένῃ ἐν τῇ ἐστία τῆς οἰκογενείας.

Τὰ ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ δὲ οἰκογενειακοῦ βίου κρατυθέντα ἀγαθὰ αἰσθηματα δὲν περιορίζονται εἰς τὴν στενὴν σφαιρὰν τῆς οἰκογενείας, ἀλλ' ἐκ ταύτης ἐξέρχονται καὶ διαχέονται εἰς ὅλον τὸν κόσμον. «Ὁ ἔρως, λέγει ὁ Ἐμερσῶν, εἶναι πῦρ, ὅπερ ἀνάπτει τὸ πρῶτον ἐν παραβύστω τινὶ γωνίᾳ τῆς καρδίας, εἴτα ἀναφλέγεται καὶ φλογίζει πληθὺν ἄλλων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, θερμαίνει ὅλας τὰς καρδίας, καὶ φωτίζει

τὸν κόσμον καὶ τὴν φύσιν σύμπασαν διὰ τῶν γενναίων αὐτοῦ φλογῶν».

Διὰ τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου τὰ αἰσθηματα τοῦ ἀνθρώπου πραῦνονται καὶ καθίστανται ἐν ἁρμονίᾳ πρὸς ἄλληλα. Ὁ οἶκος εἶναι τὸ κράτος τῆς γυναικός, τὸ βασιλεῖόν της, τὸ πᾶν δι' αὐτὴν· κυβερνᾷ δὲ διὰ τῆς ἀγαθότητος, τῆς γλυκύτητος καὶ τῆς τρυφερότητος. Οὐδὲν καταβάλλει τόσον τὸ ἄστατον τῆς φύσεως τοῦ ἀνδρός, ὅσον ἡ ἐνωσις του ἐν τῷ βίῳ μετ' εὐγενοῦς γυναικός. Ἐν τῇ ἐνώσει ταύτῃ ἀνευρίσκει τὴν ἀνάπαυσιν, τὴν εὐπάθειαν, τὴν εὐτυχίαν, τὴν ἡσυχίαν τῆς κεφαλῆς. Ἡ γυνὴ εἶναι ὁ κάλλιστος τῶν συμβούλων του, διότι ἐξ ὀρμευφύτου δύνανται, ὅταν ὁ ἀνὴρ πλανᾶται καὶ παρεκτρέπεται, νὰ ἐπαναφέρῃ αὐτὸν εἰς τὴν εὐθειαν. Ἡ ἀληθὴς γυνὴ εἶναι στήριγμα καὶ βοηθὸς ἐν ὧρα δοκιμασιῶν καὶ προσκοιμμάτων, αἱ δὲ συμπάθειαι της καὶ ἡ παρηγορία οὐδέποτε μένουσιν ἄκαρποι ὅταν ἐνσκήπηται ἡ συμφορὰ. Ἐν τῇ νεότητι κοσμεῖ καὶ καθωραρίζει τὴν ὑπαρξιν τοῦ ἀνδρός, βραδύτερον ὅταν τὰ ἔτη ἐπάλληλλα συσσωρευθῶσιν, ὅταν ἡ ζωὴ οὐδὲν ὑπόσχηται, ἡ πραγματικότης δὲ μόνη κείται πρὸ τῶν ὀνείρων τοῦ ἀνθρώπου, ἡ γυνὴ μένει μόνη πιστὴ τοῦ ἀνδρός συνοδίτις.

Πόσον εὐτυχῆς θὰ ἦτο ὁ Ἐδμόνδος Βούρκε ὅταν ἔλεγεν «Ὅλοι αἱ μεριμναὶ μου διασκεδάζονται εὐθὺς ὡς εἰσέλθω ὑπὸ τὴν στέγην μου». Καὶ ὁ Λουθῆρος εἶπεν ἡμέραν τινὰ ὀμιλῶν περὶ τοῦ γάμου «ὅτι ἡ μεγαλειτέρα εὐεργεσία, ἢν ὁ θεὸς δύνανται νὰ παράσχῃ εἰς τὸν ἄνθρωπον, εἶναι νὰ δώσῃ αὐτῷ καλὴν καὶ εὐσεβῆ γυναῖκα, μετ' ἧς νὰ τύχῃ νὰ συζῆσῃ ἐν εἰρήνῃ καὶ ἡρεμίᾳ, εἰς ἣν νὰ ἐμπιστευθῇ τὰ ἀγαθὰ του, τὴν ζωὴν του, καὶ τὸ εὖ εἶναι». Προσθέτει δὲ εἰς ταῦτα ὅτι, ὅστις ἠγέρθη τῆς κλίνης του λίαν πρῶτ', καὶ ὅστις ἐνωμφεύθη νέος, οὐδέποτε μετενόησεν.

Ὅπως ὅμως ὑπάρξῃ ἐν τῷ γάμῳ εὐδαιμονία καὶ ἀληθὴς ἀνάπαυσις, πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ἐνωσις τῶν ψυχῶν· δὲν εἶναι ποσῶς ἐπιθυμητὸν νὰ εἶναι ἡ γυνὴ ὡχρὸν ἀντίγραφον τοῦ ἀνδρός της. Ὁ ἀνὴρ οὐδέποτε ἀρέσεται εἰς γυναῖκα ἀνδρικοῦ χαρακτῆρος, οὐδὲ ἡ γυνὴ εἰς ἄνδρα θηλυδρῖαν. Αἱ ἀρίστα τῶν ἀρετῶν τῆς γυναικός δὲν ἐδρεύουσιν εἰς τὴν νόησιν, ἀλλ' εἰς τὴν στοργὴν αὐτῆς· δίδει ἀναψυχὴν εἰς τὸν ἄνδρα διὰ τῆς συμπαιθείας της μᾶλλον παρὰ διὰ τῆς ἐπιστήμης. «Δὲν παρέχει τόσον διαφέρον εἰς τὸν ἄνδρα ἡ μεγάλου νοῦς γυνή, ὅσον ἡ μεγάλῃς καρδίας», εἶπε σοφὸς τις.

Ὅλιγοὶ εἶναι οἱ περὶ γάμου γραψάντες μετὰ τσαυτῆς κρίσεως, μετ' ὧσος ὁ Ἐρρίκος Τάυλορ. «Ἡ ἀληθὴς γυνὴ, λέγει, πρέπει νὰ ἔχῃ πάσας τὰς ἀρετὰς, αἵτινες καθιστῶσι τὸν οἶκον αὐτῆς ὅσον τὸ δυνατὸν τόπον ἀναπαύσεως. Πρὸς τοῦτο

δὲ δρεῖλει νὰ μὴ παρέχη εἰς τὸν ἄνδρα αὐτῆς τὰς ἐνοχλήσεις τῶν οἰκογενειακῶν ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων».

Τινὲς εὗρον ὅτι ἐν τῷ γάμῳ ἠπατήθησαν· τοῦτο ὅμως διότι ἠλπισαν πολλὰ ἐκ τοῦ γάμου· ἄλλοι δὲν εἶναι εὐτυχεῖς, διότι εἰς τὸ συμβόλαιον τοῦ γάμου δὲν κατέβαλον τὸ ἀρκούν μέρος τῆς εὐθυμίας, τῆς ἀγαθότητος, τῆς ὑπομονῆς· καὶ τοῦ κοινοῦ νοός. Ἡ φαντασία τῶν ἑπλασεν ἴσως ὅρους εὐτυχίας ἀνυπάρκτους ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, ὅταν δὲ παρέστη ἡ πραγματικὴ ζωὴ μετὰ τῶν μεριμνῶν αὐτῆς καὶ τῶν παθημάτων, ἐξύπνησαν αἰφνιδίως ὡς ἐξ ὄνειρου· ἄλλοι ἀπήτησαν μεγάλην τελειότητα παρὰ τῶν συζύγων τῆς ἐκλογῆς των, ἡ δὲ πείρα κατέδειξεν αὐτοῖς ὅτι οἱ μεγαλείτεροι χαρακτήρες ἔχουσι τὰς ἀδυναμίας των. Ἐν τούτοις συνήθως συμβαίνει ὥστε αὐτὴ ἡ ἀτέλεια τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως μᾶλλον, ἢ τὸ τέλειον αὐτῆς, νὰ ἐμπνέη ἀνοχὴν πλείοτε καὶ συμπάθειαν, ἢ τις προκαλεῖ παρὰ τοῖς ἀνθρώποις, αἵτινες εἶναι λεπτοὶ καὶ εὐαίσθητοι, τὴν ἐγκαρδιωτέραν ἔνωσιν.

Ἐν τῷ γάμῳ ὁ ἀσφαλέστερος κανὼν εἶναι ἡ ἀνοχὴ καὶ ἡ ἐπιείκεια. Ὁ γάμος ὡς καὶ ἡ κυβερνήσις εἶναι ἀδιάλειπτοι πράξεις συνυποσχετικῶν. Πρέπει νὰ δώσης καὶ νὰ λάβης, νὰ ἀπέχης καὶ συνέχης ἑαυτόν, νὰ εἶσαι ὑπομονητικὸς καὶ ἀνεκτικὸς. Χωρὶς νὰ τυφλώτῃ δὲ τις εἰς τὰς ἀδυναμίας τοῦ ἄλλου, δύναται τοῦλάχιστον νὰ ὑποφέρῃ αὐτὰς μετὰ εὐμενοῦς ἀνοχῆς. Ἐξ ὅλων τῶν ἀρετῶν, ἡ τοῦ ἀγαθοῦ ἠθους ἐν τῷ συζυγικῷ βίῳ ἐπιφέρει τοὺς ἀριστοὺς καρπούς. Πόσον εἶναι ἀληθὲς ἐν τῷ γάμῳ ὅτι εἰς γλυκὺς λόγος ἀναγκαιτίζει τὴν ὀργήν;

Λέγουσιν ὅτι αἱ νέαι εἶναι ἐπιδειξιώταται εἰς τὰ νὰ πλέκωσι δίκτυα, θὰ ἦτο ὅμως ὠφελιμώτερον νὰ μάθωσι νὰ κατασκευάζωσι κλωδοὺς. Οἱ ἄνδρες ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον συλλαμβάνονται τόσον εὐκόλως ὅσον καὶ τὰ πτηνὰ· δυσκόλως ὅμως δύναται νὰ φυλαχθῶσιν. Ἐὰν ἡ γυνὴ δὲν γνωρίζῃ νὰ καταστήσῃ τὸ ἔνδον τοῦ οἴκου τῆς πάροχον ἡδονῆς καὶ εὐτυχίας διὰ τὸν ἄνδρα, καταφύγιον γλυκὺ, ἐπαγωγὸν καὶ εὐχάριστον, ἀναπαυτήριον τῶν ἐργασιῶν καὶ τῶν μεριμνῶν τοῦ ἐξωτερικοῦ βίου, ὦ! τότε ὁ πτωχὸς ἐκεῖνος ἀνὴρ εἶναι ἄξιος οἰκτιμοῦ, διότι δὲν ἔχει ποῦ νὰ κλίνη τὴν κεφαλὴν!

Ἄν ὑπάρχει κανεὶς εὐ φρονῶν, ὅστις ἐρχόμενος εἰς γάμου κοινωνίαν ἐπιζητεῖ μόνον τὴν καλλοῖαν παρὰ τὴν γυναικί. Ἡ καλλονὴ δύναται ν' ἀσκήσῃ ἰσχυρὰν ἐπίδρασιν, ἀποδεικνύεται ὅμως ὕστερον ὅτι σχετικῶς ἔχει ἐλαχίστην σημασίαν. Ἄν πρέπει ὅμως τις νὰ καταφρονῇ τὸ φυσικὸν κάλλος, διότι ἡ καλλονὴ τοῦ σώματος καὶ τῶν χαρακτήρων τοῦ προσώπου εἶναι σημεῖον ὑγείας. Τὸ νὰ νυμφευθῇ δὲ τις ὄραϊαν γυναῖκα ἀνευ χαρακτήρος, εἰς τὴν ὁποίαν τὰ εὐ-

γενῆ αἰσθήματα καὶ τὸ ἀγαθὸν ἦθος οὐδὲν προσθέτουσιν, εἶναι πλάνη ἀξιοθρήνητος. Ὅπως αἱ ὠραιόταται τοποθεσίαι τῆς φύσεως καθίστανται μονότονοι ὅταν βλέπῃ τις αὐτάς καθ' ἑκάστην, οὕτω θέλει βαρυνθῆ πρόσωπον ὠραῖον εἰς τὸ ὁποῖον ὅμως οὐδόλως ἀντανάκτῃ ὠραιότερα ψυχῆ. Τὸ κάλλος τῆς σήμερον αὐριον ἐκλείπει, ἀλλ' ἡ ἀγαθότης, καὶ ἐὰν ἐκδηλοῦται ὑπὸ τὸν κοινότερον τύπον, διαμένει πάντοτε χαρμόσυνος· ἄλλως τε δὲ καὶ τὸ τελευταῖον εἶδος τῆς καλλονῆς βελτιοῖ ἢ ἠλικία, ὁ δὲ χρόνος ὠριμάζει αὐτὸ μᾶλλον ἢ καταστρέφει.

Ὡς πρὸς τὴν ἐκλογὴν δὲ συζύγου ὁ λόρδος Burleigh ἔγραψεν εἰς τὸν υἱὸν του. «Ὅταν φθάσης εἰς τὴν ἀνδρικήν ἠλικίαν φρόντισον περὶ τῆς ἐκλογῆς τῆς γυναικὸς σου, διότι ἐκ ταύτης ἐξαρτᾶται ἡ εὐτυχία σου ἢ ἡ δυστυχία σου ἐν τῷ μέλλοντι. Ἡ τοιαύτη ἐκλογὴ εἶναι μία τῶν πράξεων τοῦ βίου, ὅπου, ὅπως ἐν τοῖς στρατηγήμασι τοῦ πολέμου, ὁ ἄνθρωπος ἀπαξ μόνον δύναται ν' ἀπατηθῇ. . . . Πληροφόρηθι περὶ τῶν διαθέσεων τῆς καὶ περὶ τοῦ ὁποῖο ἦσαν οἱ γονεῖς αὐτῆς κατὰ τὴν νεότητά των. Μὴ ἐκλέξης αὐτὴν πτωχὴν, καίτοι εὐγενῆ, διότι μὲ διπλώματα εὐγενείας δὲν δύναται τις ν' ἀγοράσῃ τίποτε εἰς τὴν ἀγοράν. Μὴ ἐκλέξης δὲ πάλιν διὰ μόνον τὸν πλοῦτον πλάσμα κοινὸν καὶ ἀνευ ἠθους, διότι διὰ σὲ θ' ἀποβῇ ἀντικείμενον ἀηδίας, διὰ δὲ τοὺς ἄλλους μίσους. Μὴ ἐκλέξης οὐδὲ νάνον, οὐδὲ ἀνόητον, διότι ἐκεῖνη μὲν θὰ σοὶ δώσῃ γενεὰν πυγμαίων, αὕτη δὲ θ' ἀποβῇ διὰ σὲ διηνεκὲς αἴσχος, καὶ θ' ἀηδιάζῃς ὅταν ἀκούης νὰ ὀμιλῇ. Οὐδὲν δὲ εἶναι ἀπεχθέστερον ἀνοήτου γυναικός».

Ὁ ἱστορικὸς καὶ θεολόγος Ἄγγλος Φούλερ ἔλεγεν ὡς πρὸς τὴν ἐκλογὴν συζύγου τὸ ἐξῆς παράγγελμα ἐν δυοῖς λέξεσι. «*Λάβε τὴν κόρην καλῆς μητρός*».

Ὁ χαρακτήρ τῆς γυναικὸς ἰσχυρότατα ἐπιδραῖ ἐπὶ τοῦ ἠθικοῦ χαρακτήρος τοῦ ἀνδρός. Φύσις χυδαία θὰ σ' ἐξαναγκάσῃ νὰ καταβῆς μέχρις αὐτῆς, φύσις δ' εὐγενῆς τοῦναντίον θὰ σὲ ἀνυψώσῃ. Γυνὴ ὑψηλῶν ἀρχῶν, λεληθότως θ' ἀνυψώσῃ τὰς σκέψεις καὶ τὰς προθέσεις τοῦ ἀνδρός αὐτῆς, γυνὴ δὲ ταπεινῆς ψυχῆς θέλει ἐξωτελίσῃ αὐτάς. Ὁ Τοκεβίλ ἐνδομύχως ἐπέσβευσεν τὸ τοιοῦτον, καὶ παρεδέχετο ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὐδὲν στήριγμα ἠδύνατο νὰ εὔρῃ ἐν τῷ βίῳ ἄξιον ἐκείνου, ὅπερ γυνὴ καλοῦ χαρακτήρος καὶ ὑψηλῶν ἀρχῶν ἠδύνατο νὰ δώσῃ εἰς τὸ πνεῦμά του. Αὐτὸς δὲ ὁ Τοκεβίλ εἶχε τὸ εὐτύχημα νὰ τύχῃ συζύγου θαυμασίων ἀρετῶν καὶ εἰς πολλοὺς τῶν φίλων του ἔγραψε περὶ τῆς εὐτυχίας τοῦ συζυγικοῦ του βίου. Εἰς μίαν τῶν ἐπιστολῶν του ἀποκαλεῖ τὴν σύζυγόν του Μαρίαν ἀληθῆ δι' αὐτὸν πρόνοιαν, ἐν μέσῳ τῶν κακουχιῶν τοῦ σώματος καὶ τοῦ πνεύματος».

Ὁ Γκυζὼ ἐπίσης ἐνεθαυράνετο καὶ ἐδοθηεῖτο ἐν μέσῳ τῶν ἀπειρῶν περιπετειῶν τοῦ βίου του ὑπὸ τῆς εὐγενοῦς αὐτοῦ γυναικός. Οἱ πολιτικοὶ αὐτοῦ ἔχθροὶ μετεχειρίζοντο αὐτὸν σκληρῶς, ἀλλ' αὐτὸς εὗρεσκε παρηγορίαν εἰς τὴν τροφερὰν στοργὴν, ἣτις ἐπλήρου τὸν οἶκόν του.

Ἡ ἱστορία καὶ αἱ βιογραφίαι μεγάλων ἀνδρῶν εἶναι πλήρεις συγκινητικῶν παραδειγμάτων γυναικῶν, αἵτινες μετὰ μεγαλοψυχίας, μετὰ καρτερίας καὶ θάρρους, ὑπῆρξαν βοηθοὶ ἀριστοῦ τῶν ἐξόχων αὐτῶν ἀνδρῶν, συντελέσασαι εἰς τὴν ἀνύψωσιν αὐτῶν καὶ δόξαν, καὶ συμμεριθεῖσαι μετὰ καρτερίας ἀνδρικής καὶ ἀφοσιώσεως ἀξιοθαυμάστου τὰ παθήματα αὐτῶν, τὰς ὁδοιπορίας, τὰς φυλακίσεις καὶ τὰς στερήσεις. Πολλὰ ἔδειξαν ἀφοσίωσιν καὶ εἰς τὴν μνήμην τῶν ἀνδρῶν των. Ὑπάρχει δ' ἐν Βιέννῃ μνημεῖον, εἰς μνήμην ἐγεσθῆν ἑνὸς τῶν μεγίστων στρατηγῶν τῆς Αὐστρίας. Ἐπιγραφή ἐπιτύμβιος ἀριθμεῖ τὰ στρατιωτικὰ αὐτοῦ ἔργα κατὰ τὸν ἑπταετῆ πόλεμον καὶ τελευτᾷ διὰ τῶν λέξεων τούτων: *non Patria, non Imperator, sed conjux posuit*. (Οὐχὶ ἡ πατρίς, οὐχὶ ὁ αὐτοκράτωρ, ἀλλ' ἡ σύζυγος ἀνήγειρε).

Πολλὰ δὲ γυναῖκες ὑπῆρξαν οὐ μόνον πισταὶ καὶ θελκτικαὶ σύντροφοι, φίλαι, παρήγοροι, ἀλλ' εἰς πολλὰς περιστάσεις συνετέλεσαν ὡς βοηθοὶ εἰς τὰς φιλολογικὰς καὶ ἐπιστημονικὰς ἐργασίας τῶν ἀνδρῶν των. Τοιαύτη ἦτο ἡ γυνὴ τοῦ καθηγητοῦ Γαλθάνη, κόρη τοῦ Γαλεάτση, ἣτις, ὡς λέγεται, πρώτη παρετήρησε τὴν διὰ τοῦ ἡλεκτρισμοῦ σπασμωδικὴν κίνησιν τῶν νεύρων τοῦ βατράχου, καὶ ὠδήγησεν αὐτὸν εἰς τὴν ἐφεύρεσιν τοῦ γαλθανισμοῦ, ἣτις φέρει τὸ ὄνομά του.

Ἡ γυνὴ τοῦ Λαβοαζιὲ ἦτο πεπρωκισμένη δι' ἀληθοῦς ἐπιστημονικῆς ἱκανότητος. Ἡ γυνὴ τοῦ Βούκλανδ ἦτο δι' αὐτὸν ἀληθὲς βοηθός, ἐβοήθει αὐτὸν διὰ τῆς γραφίδος τῆς, διηυθέτει τὰ ἀπολιθώματα καὶ κατέτασεν ἐπιστημονικῶς, ἐσχεδιάζε δὲ καὶ τὸ πλείστον τῶν σχεδίων, αἵτινα παρένειρεν εἰς τὸ σύγγραμμα ὅπερ ἐδημοσίευσεν. Οὐδόλως δὲ παρέλειπε τὴν ἀνατροπὴν τῶν τέκνων τῆς, εἰς τὴν ὁποίαν διέθετε τὰς προῖκας ὥρας.

Ὁ βίος τοῦ Huber, τοῦ φυσιολόγου τῆς Γενεύης, παρέχει παράδειγμα ἐτι μᾶλλον ἀξιοσημείωτον τῆς βοηθείας, ἢ ἀνὴρ δύναται νὰ εὔρῃ παρὰ τὴν γυναικί αὐτοῦ. Ὁ Huber ἐτυφλώθη ἐν ἠλικίᾳ 17 ἐτῶν καὶ ὅμως εὗρε τὸν τρόπον νὰ σπουδᾷ καὶ νὰ γίνῃ κάτοχος ἐνὸς τῶν κλάδων τῆς φυσικῆς ἱστορίας, ὅστις ἀπαιτεῖ τὴν λεπτομερεστέρην παρατήρησιν καὶ τὴν ὀξυδερκεστέρην ὄρασιν. Ὁ νοῦς αὐτοῦ ἐβλέπε διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς γυναικὸς του, ὡς ἐὰν ἦσαν οἱ ἴδιοι ἑαυτοῦ. Ἐκεῖνη ἐνεθάρρυνεν αὐτὸν εἰς τὰς σπουδὰς ζητοῦσα νὰ καταστήσῃ ἦττον κοπιώδη

τὴν τροφερὰν αὐτοῦ στέφρην. Κατήνησε δὲ ὁ Huber νὰ λησμονήσῃ ἐντελῶς τὴν στέφρην τῶν ὀφθαλμῶν του, ὁ δὲ βίος του ὑπῆρξε μακρὸς καὶ εὐτυχής, ὡς εἶναι ἐν γένει τῶν πλείστων φυσιολόγων· προέβη μάλιστα εἰς τὸ νὰ λέγῃ ὅτι ἤθελεν εἶσθαι δυστυχὴς ἂν ἀνέκτα τὴν ὄρασίν του. «Ἄν θὰ ἐγνώριζα τότε, ἔλεγε, μέχρι τί- νος σημείου εἰς ἀνὴρ ἐν τῇ καταστάσει τῇ ἐμῇ δύναται ν' ἀγαπηθῇ ὡς πρὸς ἐμὲ δὲ ἄλλως ἢ σύζυγός μου εἶναι πάντοτε νέα, ἡροσερὰ καὶ εὐειδής, πράγμα, τὸ ὁποῖον εἶναι κατὶ τι». Τὸ μέγα ἔργον τοῦ Huber ἐπὶ τῶν *Melissoῶν* ἐτι καὶ νῦν θεωρεῖται ὡς ἀριστον, περιλαμβάνον ἀπειρίαν παρατηρήσεων πρωτοτύπων ὡς πρὸς τὴν φυσικὴν αὐτῶν ἱστορίαν. Ἀναγινώσκων τις τὰς περιγραφὰς του, ἀληθῶς πιστεύει ὅτι προέρχονται ἐξ ἀνδρός, οὐτινος ἢ ὄρασις ἦτο ἐξαισίως ὀξεῖα, καὶ ποτὲ δὲν δύναται νὰ φαντασθῇ ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἦτο τυφλὸς ὅτε ἔγραψεν αὐτὸ πρὸ 25 ἐτῶν.

Οὐχ ἦττον συγκινητικὴ εἶναι καὶ ἡ ἀφοσίωσις τῆς Λαίδου Χαμιλτὼν πρὸς τὸν σύζυγόν της William Hamilton καθηγητὴν τῆς λογικῆς καὶ μεταφυσικῆς εἰς τὸ πανεπιστήμιον τοῦ Ἐδιμβούργου. Ὅταν οὗτος προσεβλήθη ὑπὸ παραλυσίας ὡς ἐκ τῆς ὑπερβολικῆς ἐργασίας, ἐν ἠλικίᾳ 56 ἐτῶν, ἡ σύζυγός του ἦτο δι' αὐτὸν χεῖρες, ὀφθαλμοὶ, νοῦς καὶ ἐν γένει τὸ πᾶν. Αὕτη συνφκειώθη πρὸς τὴν ἐργασίαν του, ἀνεγίνωσκε καὶ συνεβουλεύετο ἀντ' αὐτοῦ τὰ συγγραμμάτα, ἀντέγραψε καὶ διώρθου τὰ μαθήματά του καὶ ἀπῆλλαττεν αὐτὸν ἀπὸ πάσης ἐργασίας, ἢν ἠσθάνετο ἑαυτὴν ἱκανὴν νὰ ἐκτελέσῃ. Ἡ διαγωγὴ τῆς ὡς συζύγου ἦτο ἀληθῶς ἡρωικὴ.

Ἡ γυνὴ, ἡ γινώσκουσα νὰ πράνῃ διὰ τῆς παρουσίας τῆς τὰς ἀνησυχίας τοῦ ἀνδρός, ἢ τις θέλγει καὶ μετριάζει τὸ ὄργιλον διὰ τῆς γλυκύτητος τοῦ χαρακτήρος, εἶναι παρήγορος ἅμα δὲ καὶ βοηθός. Ὁ Νειβοῦρος ὀμιλεῖ περὶ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς ὡς περὶ συντρόφου ἐν τῇ ἀληθεῖ σημασίᾳ τῆς λέξεως. Εὗρισκε παρ' αὐτῆς εἰρήνην καὶ παρηγορίαν, ἀνευ τῶν ὁποίων ἡ ἀνήσυχος φύσις του ἤθελε κατατριβῆ ἀνωφελῶς. «Ἡ γλυκύτης αὐτῆς καὶ ὁ ἔρωρ, ἔλεγε, μὲ μετρωρίζουσιν ὑπεράνω τῆς γῆς, καὶ μέχρι τινὸς σημείου μὲ ἀπομονοῦσι τῆς ζωῆς ταύτης».

Αὕτη ὅμως ἐβοήθει αὐτῷ καὶ δι' ἑτέρου τρόπου μᾶλλον ἐμμέσου. Ὁ Νειβοῦρος εἶχε τὴν συνήθειαν νὰ συνδιαλέγεται μετὰ τῆς γυναικὸς του ἐφ' ὅλων τῶν ἱστορικῶν ἀνακαλύψεων, τῶν πολιτικῶν συμβάντων καὶ τῶν εἰδήσεων τῆς φιλολογίας· καὶ κυρίως ἤρξατο ἐργαζόμενος ὅπως προξενῆ αὐτῇ εὐχαρίστησιν, καὶ νὰ ἐπιδοκιμάζεται παρ' αὐτῆς· τούτου ὅμως γενομένου παρεσκευάζετο εἰς καθολικωτέραν διδασκαλίαν, εἰς τὸ νὰ διδάξῃ ἐν γένει τὸν κόσμον.

Ἡ γυνὴ τοῦ Στούαρτ Μιλ ἦτο ὡσαύτως ἀ-

ξία συνεργάτις τοῦ ἀνδρός της, ἂν καὶ εἰς εἶδος σπουδῶν μᾶλλον ἀφρημένον, ὡς βλέπομεν αὐτὸ εἰς τὴν ἀφιέρωσιν τὴν συγκινητικὴν τῆς πραγματείας περὶ ἐλευθερίας. Ἀφιερωτὸν τὸν τόμον τοῦτον εἰς τὴν πίστην καὶ πολυκλαυστον μνήμην ἐκείνης, ἥτις ὑπῆρξεν ὁ μυσταγωγὸς καὶ ἐν μέρει ὁ συγγραφεὺς παντὸς ὅ,τι κάλλιστον ἐν τοῖς ἐμοῖς συγγραμμάσιν· εἰς τὴν γυναῖκα, εἰς τὴν φίλην, τῆς ὁποίας τὸ ἐξαιρετικὸν αἶσθημα πρὸς τὸ ἀληθές καὶ πρὸς τὸ δίκαιον ὑπῆρξεν ἡ ἐμὴ ἰσχυροτάτη ὄψις, ἡ δὲ ἐπιδοκιμασία ἡ ἡδίστη ἀνταμοιβή.

Ἄλλοτε συγγραφεὺς ὁ Carlyle ἐξόμνησε τὸν χαρακτήρα τῆς γυναίκος του, ὁ Φαραδέυ ὡσαύτως, ὅστις εἰς τὸ ἡμερολόγιόν του γράφει περὶ τοῦ γάμου του ὅτι ἦτο πηγὴ τιμῆς καὶ εὐτυχίας, ὑπερτεροῦσα πάσας τὰς λοιπὰς τέρψεις. Ὁ Tom Hood εὗρεν ὡσαύτως ἐν τῷ βίῳ αὐτοῦ, πλήρει συμφορῶν τῶν φυσικῶν πόνων του ἕνεκα, γυναῖκα πλήρη νοημοσύνης ὅπως ἐκτιμῆσθαι τὴν μεγαλοφυΐαν τοῦ ἀνδρός της, καὶ διὰ τοῦ θάρρους αὐτῆς καὶ τῆς συμπαιθείας δώσῃ αὐτῷ τὴν δύναμιν ν' ἀγωνισθῇ κατὰ τοῦ πάθους, ὅπερ ἐβασάνιζεν αὐτόν. Ἐδημιούργησε περὶ αὐτὸν ἀτμοσφαῖραν ἐλπίδων καὶ ἀπολαύσεων, καὶ οὐδέποτε αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἔρωτός της δὲν ἐφαίνοντο φαινότεραι ἢ ὅταν ἀντηνακλῶντο πλησίον τῆς κλίνης τοῦ πτωχοῦ ἀσθενοῦς, ὃν ἐβοήθει καὶ εἰς τὰς φιλολογικὰς ἐργασίας. Οὗτος ἀνεγνώριζε τὰ αἰσθητά καὶ ἡμέραν τινα ἔγραφε πρὸς αὐτὴν ἀποῦσαν· «Οὐδὲν ἤμην, φιλιότατη, πρὶν σὲ γνωρίσω· ἀφ' ἧς δὲ σ' ἐγνώρισα ἠσθάνθη ἑμαυτὸν βελτίονα καὶ εὐτυχέστερον· τὴν ἀλήθειαν ταύτην διαφύλαξον κατὰ μέρος καὶ ἀνακάλεσον εἰς τὴν μνήμην μου, ἂν ποτὲ τὴν λησμονήσω. Σοὶ γράφω ἐξ ὅλης καρδίας καὶ ἐν ὅλῃ τῇ τρυφερότητι· οὐχὶ δὲ τοῦτο ἄνευ ἀφορμῆς. Ἐν πρώτοις ἔχω τὴν συμπαιθητικὴν σου ἐπιστολήν, ἣν πρὸ ὀλίγου ἔλαβον, ἔπειτα τὴν ἀνάμνησιν τῶν τέκνων μας, τῶν ἐνεχύρων τούτων τοῦ ἔρωτός μας. Ἐπειτα αἰσθάνομαι ἀκαταμάχητον ἐν ἐμοὶ ἐπιθυμίαν νὰ μεταγγίσω εἰς τὴν καρδίαν σου τὴν ὑπερπληρωμένην ἐμὴν τέλος, καὶ δὲν εἶναι ὁ ἐλάχιστος τῶν λόγων τῆς χάριός μου, ἔχω τὴν βεβαιότητα ὅτι οἱ ἀγαπητοὶ ὀφθαλμοί σου, θ' ἀναγνώσωσιν αὐτὰ τὰ ὅποια γράφω...»

Ἡ γυνὴ τοῦ σιρ William Napier, τοῦ ἱστορικοῦ τοῦ πολέμου τῆς Χερσονήσου, ὡσαύτως ἐβοήθησεν αὐτὸν εἰς τὴν συγγραφὴν του· αὕτη μετέφρασε καὶ περιληπτικῶς ἐξέθεσε τὰ κείμενα ὅλων τῶν πρωτοτύπων ἐγγράφων, ἐφ' ὧν βασιζέται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡ ἱστορία του.

Ἄλλαι γυναῖκες ἐβοήθησαν τοὺς συζύγους των κατ' ἄλλον τρόπον. Πρὶν ἢ ἡ πόλις Weinsberg παραδοθῇ εἰς τοὺς πολιορκητάς, αἱ γυναῖκες ἐζήτησαν τὴν ἀδειαν ν' ἀποκομίσωσι τοὺς θησαυροὺς των· ἡ αἰτήσις των ἐγένετο δεκτὴ·

ἀλλὰ μετ' ὀλίγον εἶδον αὐτὰς πάσας ἐξερχομένας τῶν πυλῶν τῆς πόλεως, φερούσας τοὺς συζύγους των ἐπὶ τῶν ὤμων.

Ὁ λόρδος Nithsdale ἐδραπέτευσε τῆς φυλακῆς χάρις εἰς τὴν δεξιότητα τῆς γυναίκος του, ἥτις ἀντήλλαξε τὰ ἐνδύματά της πρὸς τὰ ἐκεῖνον, καὶ ἔμεινεν εἰς τὴν θέσιν του. Τοῦτο τὸ παράδειγμα ἐπιτυχῶς μετεχειρίσθη καὶ ἡ κυρία Λαφαγέτ.

Δεῖγμα ὅμως ἀξιοσημείωτον ἀφοσιώσεως τοῦ εἶδους τούτου παρέχει ἡ γυνὴ τοῦ περιωνύμου Γροτίου. Οὗτος κατεδικάσθη εἰς εἰρκτὴν διὰ βίου ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως τῶν ἠνωμένων πολιτειῶν. Ἦτο δ' ἐν τῇ φυλακῇ πρὸ 20 μηνῶν ἐν τῷ φρουρίῳ τοῦ Loevestein, ἡ δὲ γυνὴ του, ἥτις ἐγένετο δεκτὴ ὅπως συμμερισθῇ τῆς φυλακῆς του, καθίστα τὴν ἀπομόνωσιν του ἀνεκτικωτέραν. Ἐπέτρεπον δὲ εἰς αὐτὴν νὰ ἐξέρχεται εἰς τὴν πόλιν δις τῆς ἐβδομάδος, ὅπως κομίσῃ εἰς τὸν ἀνδρα αὐτῆς βιβλία, ὧν εἶχεν ἀνάγκην εἰς μέγαν ἀριθμόν, ὅπως ἐξακολουθῇ τὰς μελέτας του. Ἐχρησάθη δὲ πρὸς ταῦτα μέγας κόπινος. Οἱ σκοποὶ κατ' ἀρχὰς ἐξηρέων τὸν κόπινον μετὰ πολλῆς προσοχῆς, ἀλλὰ βλέποντες ὅτι περιεῖχε πάντοτε βιβλία (συνήθως δὲ βιβλία ἀρμενικὰ) καὶ ἀσπρόρουχα, ἔπαυσαν τὰς ἐξετάσεις των. Τοῦτο ἔδωκεν εἰς τὴν γυναῖκα τοῦ Γροτίου τὴν ἰδέαν ν' ἀπελευθερώσῃ τὸν σύζυγόν της καὶ κατέπεισεν αὐτὸν νὰ κλεισθῇ ἐν τῷ κοφίνῳ, ὃν ἐπέβλεον νὰ ἐξαγάγῃσι τῆς φυλακῆς. Ὅτε προσεκληθήσαν οἱ δύο στρατιῶται νὰ παραλάβωσι τὸν κόπινον καὶ ἐξαγάγῃσι τῆς φυλακῆς, εὗρον αὐτὸν πρὸς τὸ σύνθημα βαρύν, καὶ εἰς αὐτῶν ἀστεϊζόμενος εἶπε «Τὸν Ἄρμενιον ἔχομεν ἐδῶ μέσα; ἡ γυνὴ τοῦ Γροτίου κατὰ τὸν αὐτὸν τόνον ἀπήντησεν «ἡ βιβλία τινὰ ἀρμενικὰ». Ἐν τούτοις ὁ κόπινος ἐξῆλθεν ἀσφαλῶς, ὁ δὲ Γρότιος κατέφυγεν εἰς Γαλλίαν, ὅπου συνήτησε τὴν γυναῖκά του.

Αἱ δοκιμασίαι καὶ τὰ παθήματα εἶναι ἡ λυδία λίθος ἐν τῷ γάμῳ. Ἐκ τούτων ἐξέρχεται ὁ ἀληθὴς χαρακτήρ καὶ διὰ τούτων προκύπτει ἡ ἔνωσις ἡ μᾶλλον ἐνδόμυχος. Α. Μ.

Οἱ Τραγοῦδιον Ὁμαί ἐν Λονδίῳ

«Πάρ' τε, κύριοι, τρεῖς πῆχεις δι' ἐν πέννυ! Ὁραῖα τραγοῦδια, νεώτατα, Ὅρις' τε, κύριοι, δι' ἐν πέννυ, δι' ἐν πέννυ τρεῖς πῆχεις!» Ὁ ἀνθρώπος ὅστις πορεύεται κραυγάζων οὕτω τὸ ἔσπερος ἀνὰ τὰς ἡσυχίας συνοικίας τοῦ Λονδίνου, ὁ ἔμπορος τραγοῦδιων εἶνε γέρων ἰσχνὸς καὶ ζαρωμένος. Δὲν ὑπάρχει μάγκα, εἰς ἣν νὰ ἦνε ἄγνωστος ὁ γέρων τραγοῦδιοπώλης, ὅστις ἅμα που φανῇ γίνεται αἰτία μεγάλης περιέκτου συναθροίσεως. Καὶ τρέχουσι τότε οἱ ἀστυνομικοὶ κλητῆρες ἵνα διασκορπίσωσι τὸ πλῆθος πρὸς ἀποφυγὴν παντὸς ἀπεικταίου.

Ἦς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ ἀλλόκοτοι ἐκεῖνοι ἔμποροι σταματῶσι παρὰ τὴν ἡμίκλειστον οἰνοπωλεῖον καὶ ἐκεῖ ἐκτυλίττουσιν ἐπὶ μακρὰς σανίδος τὸ ἀλλόκοτον ἐπίσης ἐμπόρευμά των, τὰ τραγοῦδια, ἐνῶ ἀπὸ τοῦ ἑτέρου μέρους ἡ σανὶς ἔχει ποικίλα εἰκονίσματα ἀτέχνως εἰργασμένα καὶ ἀγροῖκως κεχρωματισμένα.

Ἐνίοτε ὁ ἔμπορος δὲν εἶνε μόνος, συνοδεύεται ὑπὸ τριῶν ἄλλων βοηθῶν, καὶ ἡ κραυγὴ τότε καταντᾷ ἀπαισία, διότι κραυγάζουσι καὶ οἱ τέσσαρες ὁμοῦ. Αἰφνης ἀπὸ ἡμίκλειστον χαμηλοῦ παραθύρου προβάλλει εἰς τὰ ἔξω νεαρὰ θεραπεινὴς τοὺς γυμνοὺς της βραχίονας χωρὶς πολὺ νὰ συλλογιζέται ἂν τὸ ῥόσμπειν καίεται· ἐκεῖνη θέλει τραγοῦδια! Τότε ἀληθῶς ὁ θόρυβος γίνεται διαβολικὸς, διότι καὶ οἱ τέσσαρες πωληταὶ ἀγριάνουσιν ἐπὶ τῇ θεᾷ ἀγοραστοῦ καὶ ἐν συναυλίᾳ σατανικῇ ἀνακραζοῦσιν· «Φοβερόν πρᾶγμα, ἀγόρασέ το», «Σκοτωμός», «Ἐρωτα», «Δι' ἐν πέννυ», «Ἐννεὰ παιδιὰ», «Ἡπάτησε τὸν ἀνδρα της», «ἐν πέννυ», «οἱ Φαινιαῖοι». Ὅλοι δὲ αὐταὶ αἱ κραυγαὶ ἐξερχόμεναι ἀπὸ τεσσάρων συγχρόνως λαρυγγῶν καθιστῶσιν ἀδύνατον πᾶσαν συνεννόησιν· ὁμοιάζουσι πρὸς ἄσμα χοροῦ ἰταλικοῦ μελοδράματος. Τί δὲ εἶνε τέλος πάντων αἱ πραγματεῖαι αὐταὶ; τραγοῦδια, διηγήματα, ἀνέκδοτα, μικραὶ ἱστορίαι περὶ τῆς ἔμμετροι, περιγραφαὶ ἀπαγχονίσεων, φόνων, δολοφονιῶν, λίβελλοι πολιτικοί, παρωδίαὶ συνεδριάσεων τῆς Βουλῆς, ταῦτα δὲ κακοτυπωμένα ἐπὶ χάρτου κιτρινωποῦ καὶ λιαν μαλακοῦ καὶ συνωδευμένα ὑπὸ ἀτεχνοτάτης γελοιογραφίας. Τίνες εἶνε οἱ συγγραφεῖς τῶν ἐμπορευμάτων ἐκεῖνων τῶν πωλουμένων μετὰ τὸν πῆχυν, οὐδεὶς ἠξέυρει. Οἱ συγγραφεῖς οἰοιδήποτε καὶ ἂν εἶνε, φροντίζουσιν, ὅπως κερδησῶσιν ὀλίγον ἄρτον, νὰ κολακεύωσι τὰ ταπεινότερα συναισθήματα τοῦ ὄχλου, διὰ τοῦτο ἔχουσι τὰ τραγοῦδια ἐκεῖνα ἐκφρασίαν ἀκομψῶν, ἀγροῖκων, κτηνώδη πολλάκις. Περιγράφονται ἐκεῖ τὰ τερατωδέστατα τῶν πραγμάτων ἄνευ οὐδεμιᾶς χάριτος, πῶς ὁ δεῖνα κτίστης ἐπώλησε τὴν κακὴν του γυναῖκα ἢ πῶς ὁ χρυσοπώλης τὴν ἠγόρασε διὰ πέντε σελλίνια. Ὅ,τι παράδοξον καὶ τερατώδες δύναται τις νὰ φαντασθῇ, ὅ,τι δύναται νὰ ἐξεγείρῃ τὴν ἀγροῖκον περιέργειαν ἀμαθοῦς καὶ κτηνώδους ὄχλου, τὸ πωλοῦσι μετὰ τὸν πῆχυν οἱ τραγοῦδιοπῶλαι.

Εἰς ἀναγνώστῃς τῆς Ἑστίας

Γνώμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετᾶφρασις Γ. Ζωχιού.]

269.

Οὐδεὶς εἶναι ἀρκούντως σοφὸς ὅπως ἀνακαλύψῃ πόσων κακῶν γίνεται παραίτιος.

270.

Ἡ κεκτιμένη τιμὴ εἶναι ὑπέγγυος πρὸς κτησιν νέας.

284.

Ἡ νεότης διηνεκὴς εἶναι μέθη, τοῦ λογικοῦ εἶναι πυρετός.

272.

Οὐδὲν ἐξευτελίζει τοσοῦτον τὸν κατ' ἀξίαν μεγάλως ἐπαινεθέντα, ὅσον ἡ μεγάλη κῦτος μέρμυρα ὅπως θαυμασθῇ ἐν πράγμασιν οὐτιδανοῖς.

273.

Ἐπάρχουσιν ἄνθρωποι ἀπεργόμενοι ἐν τῷ κόσμῳ, οἵτινες οὐδεμίαν ἔχουσι ἀξίαν ἄλλην, εἰμὴ μόνον τὰ ἐλαττώματα, τὰ ὑπηρετοῦντα τὰς τοῦ βίου πραγματείας.

274.

Ἡ χάρις τῶν ἀπαρχῶν τοῦ ἔρωτος προσομοιάζει τῇ ἀνθρωπότητι τῶν νέων καρπῶν. Φαιδρύνει δὲ αὕτη τὸ πάθος ἀλλὰ πρὸς στιγμὴν, καὶ παρέρχεται ἀνεπιστρεπτεῖ.

275.

Πολλάκις τὰς φιλανθρώπους ὁρμάς τοῦ ἐπ' ἀκρα εὐαισθησία καυχωμένου ἀποπνίγει καὶ τὸ ἐλάχιστον προσωπικὸν συμφέρον.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Διάλογος κυρίας καὶ μαγειρίσσης.

Κυρία. Πέντε δραχμάς αὐτὸ τὸ ψάρι! εἶνε φρίκη, καὶ δὲν ἀξίζει οὔτε τρεῖς.

Μαγειρίσσα. Μὲ συγχωρεῖτε, κυρία, ἐνέμισα ὅτι ὅπως καὶ ἡ ἄλλη μου κυρία, ἠθέλατε καὶ σεῖς νὰ ἀγοράζω ἀπὸ τὰ ἀκριβώτερα πράγματα διὰ τὸ τραπέζι.

Κυρία. Ναι, ἀλλ' ὄχι ὅμως ἀκριβώτερα εἰς τὸ σπίτι... παρὰ 'ς τὸ παζάρι!

Συντάκτης μεγαλοσχήμου τινὸς ἐφημερίδος, ἀσπλαγχνος τῆς ἑλληνικῆς γραμματικῆς δολοφόνος, ἠρώτησέ ποτε φίλον του·

— Ποῖαν ξένην γλῶσσαν με συμβουλεύεις νὰ μάθω;

— Μάθε τὴν ἑλληνικὴν, φίλε μου.

Παιδίον ἀκοῦσαν ὅτι ἡ μήτηρ του ἔχασε δίκην τινὰ, ἀνεπήδησεν εἰς τὴν τράχηλον αὐτῆς ἀνακραζόν.

— Τί καλὰ, μαμμᾶ, ποῦ ἔχασατε τὴν δίκην αὐτὴν ποῦ σας ἐβασάνιζε τόσον καιρὸν!

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Μεταξὺ κοινῶν καὶ ἀναγώνων ἀνθρώπων οὐδὲν κινδυνώδεςρον, ἢ τὸ νὰ μὴ λογιζέται τις ὑπερήφανος, διότι οἱ τοιοῦτοι ἄνθρωποι ἐκλαμβάνουσι τὴν μετριοφροσύνην ὡς ὁμολογίαν τῆς ἀναξιοσύνης. Ἐντεῦθεν ἡ μετριοφροσύνη τοῦ ὁμολογουμένως ἱκανοῦ ἀνδρός· εὐχαριστεῖ καὶ τοὺς κοινούς τῶν ἀνθρώπων, ὅπως αἱ ἐν φωνῇ

ταυγεί εικόνη σκιαί εὐχαριστοῦσι πάντας τοὺς θεωμένους αὐτήν, καὶ ἐξαίρουσι τὰ φωτεινά αὐτῆς μέρη.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἡ Μεταξὺ τῶν δισχιλίων φοιτητῶν, οὓς ἀριθμῆται κατὰ τὴν β' ταύτην ἐξαμ. τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Λονδίνου, 211 εἶνε νεάνιδες. Ἄξιον σημειώσεως εἶνε ὅτι, ἀφ' οὗτου ἐπετρέπη εἰς τὸ θῆλυ γένος νὰ φοιτᾷ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, οὐδὲν συνέβη ἀτάκτημα, ἢ ἄλλη τις πρᾶξις προσκρούουσα εἰς τὰ παραγγέλματα τῆς χρηστοθείας.

Τὰ τρόπαια τῶν διασῆμων σφαιριστῶν Βερζέρ καὶ Βινιῶ εἶνε μικροῦ λόγου ἄξια παραβαλλόμενα πρὸς τὰ τρόπαια νέου τινὸς Ἰάπωνος Χάν-μάν-γού περιηγουμένου τὴν Εὐρώπην καὶ διατρίβοντος νῦν ἐν Μόσχᾳ. Ἀναφέρουσι δὲ ὅτι κατ' αὐτὰς ἐπαιξε διαγωνιζόμενος πρὸς τρεῖς ἐξόχους σφαιριστάς. Τὸ προκαταβληθὲν ποσὸν ἦτο 75.000 ρουβλίων καὶ τὸ ὄριον τοῦ παιγνιδίου 5000 βολαί. Παρίσταντο δὲ 22 καθηγῆται τοῦ σφαιριστηρίου ἐλθόντες ἐκ τῶν πέντε τῆς γῆς ἡπειρῶν. Ὁ Χάν-μάν-γού ἐπαιξε πρῶτος καὶ χωρὶς νὰ ἀφήσῃ τὴν ράβδον ἐξετέλεσε τὴν πρώτην σειρὰν παίξας 1853 βολάς. Τὸ παιγνίδιον διήρκεσεν ὀκτῶ ὥρας, ἀπὸ πρωῆας μέχρι τοῦ μεσονυκτίου, ἀναπαυθέντων τῶν σφαιριστῶν δύο ὥρας, τὴν ἑνδεκάτην καὶ τὴν ἕκτην. Τέλος ἡ τελευταία σύγκρουσις (carambolage) ἐξετελεῖτο τὴν ἑνδεκάτην ἀκριβῶς ὥραν, ὃ δὲ Ἰάπων ἐκέρδαινε τρεῖς μόνον βολάς.

Περὶ τοῦ βίου καὶ τῆς διαίτης τοῦ Πάπα γράφει ἡ «Καθολικὴ ἐνότις» τάδε. «Παλαιὸς θεράπων τοῦ Λέοντος Η', ὑπηρετῶν ἐν τῷ οἴκῳ του ἀπὸ 20 ἐτῶν, ἀνοίγει ἀθρόβως καθ' ἑκάστην πέμπτην πρωϊνὴν ὥραν τὴν θύραν τοῦ θαλάμου καὶ λέγει Buon giorno, Santità. Ὁ Πάπας ἐγείρεται πρὶν ἐξυπνισθῆ ὑπὸ τοῦ θεράποντος, ἐνδύεται καὶ πλύνεται ταχέως καὶ λειτουργεῖ κατ' οἶκον πρῶτος αὐτός, εἶτα δὲ παρίσταται ἐν τῇ λειτουργίᾳ ἐτέρου κληρικοῦ. Τῇ 9 ὥρᾳ λαμβάνει λιτὸν προάριστον, καπνίζει ἐν σιγαρέτον καὶ δίδει βραχείας ἀκροάσεις, εἶτα δὲ δέχεται τὸν καρδινάλιν Νίναν ἢ τὸν τοποτηρητὴν τούτου, μεθ' ὧν συνεργάζεται ἕως τῆς 12, ὅποτε ἀρχονται αἱ μεγάλαι ἀκροάσεις. Περὶ τὴν 3 ἀριστὰ κοιμᾶται ὀλίγον καὶ πάλιν ἐργάζεται ἄχρι τῆς 7, ὅτε προσέρχονται φίλοι παλαιοὶ καὶ πρέσβεις, οἵτινες διαλέγονται πρὸς αὐτὸν περὶ τέχνης ἢ πολιτικῆς ἢ μεγάλων δικῶν. Ἀπὸ τῆς 9 ἐργάζεται μόνος ἐπὶ τρεῖς ὥρας, κατὰ κλίνετα δὲ περὶ μέσας τὰς νύκτας.

Ἐν Ἀμερικῇ ἐπιτελεῖται νέον τεράστιον ἔργον, ἢ μεταξὺ Νέας Ἰόρκης καὶ Βρόκλυν γέφυρα. Πρὸ μικροῦ ἐπερατώθησαν οἱ δύο πύργοι ἔχοντες ὕψος 84 μέτρων καὶ μέλλοντες νὰ ὑπο-

βαστάσωσι τὴν κεντρικὴν ἀψίδα, ἣτις θὰ ἔχῃ ὀλικὸν μῆκος 1,500 μέτρων.

Οἱ Ἀμερικανοὶ ἔχουσι τὸ μονοπώλιον τῶν ἀλλοκότων καὶ ἀπροσδοκῆτων ἱστοριῶν καὶ ἀνευδότην περὶ γάμου. Καθ' ἃ διηγεῖται ὁ τῆς Κεντακίας Κήρυξ, ῥάπτῃς τις, δυστυχῆσας ἐν τῷ γάμῳ, ὑπεσχέθη εἰς νεάνιδα ἀνομαζομένην Μαρίαν Βίρμαν νὰ τὴν νυμφευθῇ δύο ἡμέρας μετὰ τὸν θάνατον τῆς συζύγου του, πρὸς ἀσφάλειαν δὲ τῇ ἔδωκε γραμματίον ἔχον ὡς ἐξῆς.

«Δύο ἡμέρας μετὰ τὸν θάνατον τῆς γυναικὸς μου ὑποχρεοῦμαι νὰ νυμφευθῶ τὴν μίς Μαρίαν Βίρμαν, ἢ εἰς τὴν διαταγὴν αὐτῆς τὴν νεάνιδα ἣτις θὰ μοι ἐπιδείξῃ τὸ παρὸν δοθὲν ὑπ' ἐμοῦ ἀντὶ πενήκοντα δολλαρίων, ἅτινα παρ' αὐτῆς ἔλαβον τοῖς μετρητοῖς.»

Ἄλλ' ἡ μίς Βίρμαν ἀπέθανε πρὸ τῆς συζύγου τοῦ ῥάπτου, ὅστις ἔχαιρε βλέπων ὅτι τὸ γραμματίον του ἐλησμονήθη. Μετὰ διετίαν ὁμως ἀποθανούσης τῆς γυναικὸς του, ἰδοὺ βλέπει ὁ ἀτυχὴς ῥάπτῃς γεροντοκόρην τινὰ ἐξαδέλφην τῆς μακαρίτιδος Βίρμαν κομίζουσαν τὸ λησμονηθὲν γραμματίον.

Ἀνασκαλεύουσα τὰ χαρτῖα τῆς ἐξαδέλφης τῆς εὔρε καὶ τὸ γραμματίον, ὅπερ ἦδη ἤρχετο νὰ ἐξαργυρώσῃ. Τί νὰ κάμῃ ὁ ἀπαρηγόρητος ῥάπτῃς; ἠναγκάσθη νὰ παρηγορηθῇ νυμφευόμενος τὴν γεροντοκόρην καὶ τὸ νοστιμώτερον εἶνε ὅτι ζῆ μετ' αὐτῆς λίαν εὐδαίμων ὡς καὶ ἐκεῖνη μετ' αὐτοῦ.

Τὸ μικρὸν τοῦτο ἀνέκδοτον δὲν ἐνουμίζει τὴν κωμικὴν ἐκείνην σκηνὴν ἐν τῷ Βιαιῷ Γάμῳ τοῦ Μολιέρου μεταξὺ τοῦ Ἀλκίδα καὶ τοῦ Σγαναρέλου;

Ἐπ' ἐσχάτων μετηνέχθη ἐκ Παρισίων εἰς Βιέννην ὁ περιφημὸς θησαυρὸς τοῦ ἐκπτώτου βασιλέως τοῦ Ἀννοβέρου, συγκείμενος ἐκ κειμηλίων καὶ χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν σκευῶν. Ὁ θησαυρὸς οὗτος, ἐπλήρως σειρὰν ὅλην σιδηροδρομικῶν ἀμαξῶν, διετέλει δ' ὑπὸ τὴν ἐπιβλεψίν πολλῶν θαλαμηπόλων τοῦ ἐνεστῶτος κτήτορος δουκὸς τῆς Κουμβερλάνδης. Εἰς ἈΝΑΓΝΩΣΤΗΣ

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Πρὸς καθαρισμὸν τῶν δερματίνων χειροκτίων καὶ τῶν διὰ δέρματος δεδεμένων βιβλίων μεταχειριζόμεθα τὸ ἀκόλουθον δεδοκιμασμένον μέσον.

Λαμβάνομεν γάλα ἀπὸ τοῦ ὁποῦ ἀφῆρηθη ἤδη τὸ ἀρρόγαλα (crème) καὶ το βράζομεν ἀναλύοντες ἐν αὐτῷ ἱκανὸν σάπωνα, ὥστε νὰ γείνη ἀφθονος ἀφρός. Ἀφ' οὗ δὲ βράσῃ τὸ ἀφίνομεν νὰ ψυχρανθῇ, καὶ ἔπειτα ἐμβρέγοντες εἰς αὐτὸ τεμάχιον φλανέλλας, τρίβομεν τὰ χειροκτία φοροῦντες αὐτὰ εἰς τὴν χεῖρα, μετὰ δὲ ταῦτα σπογγίζομεν καλῶς διὰ λινοῦ ὑφάσματος. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καθαρίζομεν καὶ τὸ δερματίνον δέσιμον τῶν βιβλίων.